

Chitabu cha kpwandza cha AFALUME Tanga mbere

Chitabu hichi cha Afalume chinaenderera kusemurira kuhusu Aiziraeli kuandzira phara chitabu cha Phiri cha Samueli chiriphokomera. Chinaandza na kusemurira mambo ga mwisho ga Daudi na vira Selemani arivyo hewa madaraka ga ufalume. Tsona chinasemurira mambo tafwauti-tafwauti ga utawala wa Selemani. Chirere cha mambo higo ni kudzengbwa na kutengbwa kpwa Nyumba ya kuvoya Mlungu. Piya chinasemurira vira utawala hura mkpwulu wa Daudi urivyoganyika seemu mbiri bada ya Selemani: Ufalume wa vurini waihwa Iziraeli na ufalume wa mwakani uchiihwa Juda.

Chitabu hichi cha Afalume chinasemurira mambo tafwauti-tafwauti ga Afalume a Iziraeli na ganjinage. Piya chinasemurira vira irivyokala lazima kpwa Afalume kukala aaminifu kpwa Mlungu. Manabii tafwauti-tafwauti atambukiza Afalume dzulu ya dzambo hiro. Nabii mmwenga mwenye nguma ariyekala na shuuli hizo ni Elija (sura 17:1—19:21).

Maelezo muhimu kpwa chifupi

Mwisho wa utawala wa Daudi 1:1—2:12

Selemani anakala mfalume 2:13–46

Siku za kpwandza za ufalume wa Selemani
3:1—4:34

- Nyumba ya kuvoya mlungu inadzengbwa
5:1—8:66
- Miaka ya mwisho ya utawala wa Selemani
9:1—11:43
- Iziraeli inaganyika kukala falume mbiri 12:1—
22:53
- a. Ufalume wa mwakani unadzitenga
14:21—16:34
 - b. Afalume a Juda na a Iziraeli 14:21—16:34
 - c. Nabii Elija 17:1—19:21
 - d. Afalume anjina a Iziraeli na a Juda 20:1—
22:53

Siku za mwisho za mfalume Daudi

¹ Phahi mfalume Daudi kala akakala mtumia sana, hata achikala kaweza kuphaha dzoho dzagbwe anabwiningizwa mayamba. ² Kpwa hivyo, ahendadzi kachie achimuambira, “Bwana wehu mfalume, baha hukuendzere mwanache wa chichetu akurorome na alale phamwenga nawe ili bwana wehu mfalume uphahe dzoho-dzoho.”

³ Phahi, aendza mwanache wa chichetu mnono kpwenye tsi yosi ya Iziraeli. Kuchiphahikana mwanamwali mmwenga mnono aihwaye Abishagi, kula mudzi wa Shunemu, achimreha kpwa mfalume.

⁴ Mwanamwali hiye, kala ni mnono sana. Phahi, waandza kumuhumikira na kumtundza mfalume, ela mfalume kayammanya chimwiri.

*Adonija anadzitayarisha
kukala mfalume*

⁵ Ndipho, Adonija mwana wa Daudi na mchewe Hagithi, achiandza kudziunula achi-amba kukala iye ndiye ndiyekala mfalume. Phahi wadzitayarishira magari ga kuvwehwa ni farasi, anajeshi akuhumira farasi na atu mirongo mitsano a kumtanguliya mairo. ⁶ Ela iseye kayamsononesa mwanawe hata mara mwenga kpwa kumuuzwa, kpwa utu wani unahenda hivi na hivi! Adonija kala ni mnono sana na kala ni mdide alungiraye Abusalomu. ⁷ Adonija wahenda mashauri na Joabu mwana wa Seruya na mlavyadzi-sadaka Abiathari. Nao amuunga mkpwono Adonija na achimlunga. ⁸ Ela mlavyadzi-sadaka Sadoki, Benaya mwana wa Jehoyada, nabii Nathani, Shimei na Rei phamwenga na masujaa a Daudi, taayamuunga Adonija mkpwono.

⁹ Siku mwenga, Adonija walavya sadaka za mang'ondzi, ng'ombe na ana ng'ombe a kunona phephi na Dziwe ra Zohelethi, kanda ya pula ya madzi yihwayo Eni-Rogeli. Waalika karamu ya sadaka iyo nduguze osi, yani, ana anjina a mfalume na maofisaa gosi ga mfalume garigokala ga tsi ya Juda. ¹⁰ Ela kayaalika nabii Nathani, Benaya, masujaa a viha a mfalume wala mwanao Selemani.

*Nathani na Bathisheba
anamuvoyera Selemani ufalume*

¹¹ Ndipho Nathani achimlunga Bathisheba nine wa Selemani achimuamba, "Dze! Kudzangbwesikira kukala Adonija mwana wa

Hagithi akadzihenda mfalume na bwana wehu Daudi kana amanyaro? ¹² Haya phahi, uchitaka kutivya maishago na ga mwanao Selemani nakushauri hivi, ¹³ phiya mara mwenga kpwa mfalume Daudi, ukamuambe, 'Bwana wangu mfalume, si waniapira mimi mtumishio mchetu uchiamba, "Mwanao Selemani andatawala bada yangu na andasagala dzulu ya chihi changu cha ufalume?" Ikakaladze phahi hata Adonija akale mfalume?' ¹⁴ Na uchikala bado unagomba na mfalume, mino ndainjira na kugahakikisha manenogo."

¹⁵ Phahi, Bathisheba waphiya chumbani mwa mfalume. (Wakati hinyo, mfalume kala ni mtumia sana naye Abishagi yuya wa kula Shunemu kala anamroroma). ¹⁶ Bathisheba wazama kpwa ishima mbere za mfalume naye mfalume achimuuza, "Unalonda nikuhendereni?"

¹⁷ Bathisheba wamjibu achiamba, "Bwana wangu, waniapira mimi mtumishio mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlunguo, uchiamba, 'Mwanao Selemani andatawala bada yangu na andasagala dzulu ya chihi changu cha ufalume.' ¹⁸ Ela vino lola, Adonija akadzihenda mfalume na we bwana wangu mfalume kugamanya higo. ¹⁹ Akatsindza sadaka nyinji za ndzau, ana ng'ombe a kunona na mang'ondzi manji na akaalika ana osi a mfalume, mlavyadzi-sadaka Abiathari na Joabu mkpwulu wa jeshi, ela mtumishio Selemani kaalikirwe. ²⁰ Phahi bwana wangu mfalume, Aiziraeli osi anakulola uwe, ili uaambire yuya ambaye andasagala dzulu ya chihicho bada ya uwe, bwana wangu mfalume.

²¹ Napho sio hivyo, wakati uwe bwana wangu mfalume ndipholazwa vikurani pholazwa ano baba, mimi phamwenga na mwanangu Selemani hundaisabiwa kukala hu akosa.”*

²² Wakati Bathisheba ariphokala anagomba na mfalume, gafula nabii Nathani watsoloka achiinjira chumbani mwa mfalume. ²³ Nao atumishi amuambira mfalume, “Hiyu nabii Nathani akedza.” Naye ariphofika mbere za mfalume, wazama hadi uso uchiguta photsi.

²⁴ Nathani achiamba, “Bwana wangu mfalume, dze, kale ukaamba kukala Adonija andasagala dzulu ya chihicho cha ufalume akale mfalume badayo? ²⁵ Manage rero akatserera achatsindza sadaka nyinji za ndzau, ana ng’ombe a kunona na mang’ondzi manji na akaalika ana osi a mfalume, Joabu mkpwulu wa jeshi† na mlavyadzi-sadaka Abiathari na hivi sambani anarya na kunwa mbereze, kuno anaamba, ‘mfalume Adonija ikpwa ni Mlungu!’ ²⁶ Ela kaniulikire mimi mtumishio wala mlavyadzi-sadaka Sadoki wala Benaya mwana wa Jehoyada wala mtumishio Selemani. ²⁷ Kale vino ndivyo uchivyohenda uwe bwana wangu mfalume bila kuhuambira swiswi atumishio mutu ndiyesagala dzulu ya chihicho cha ufalume bada ya uwe?”

Selemani anahendwa mfalume

²⁸ Naye mfalume Daudi wajibu achiamba, “Niihirani Bathisheba.” Bathisheba wainjira

* **1:21** 1:21 Mana ga Chieburania ni hundaolagbwa. † **1:25** 1:25 Chieburania tachihadza Joabu ela chinaamba akulu a majeshi.

ndani kpwa mfalume na achiima mbereze.
²⁹ Naye mfalume waapa achiamba, “Kama vira Mwenyezi Mlungu aishivyo, Iye chiyetivya maisha gangu na tabu zosi, ³⁰ dza vyo nirivyokuapira mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli nchiamba, ‘Mwanao Selemani andasagala dzulu ya chihi changu cha ufalume na akale mfalume badala yangu,’ ndivyo ndahenda rero.”

³¹ Hipo Bathisheba wazamisa uso hadi chilanguche chichiguta photsi, achilavya ishima mbere za mfalume na achiamba, “Bwana wangu mfalume Daudi ikpwa ni Mlungu hata kare na kare!”

³² Naye mfalume Daudi waamba, “Niihira mlavyadzi-sadaka Sadoki, nabii Nathani na Benaya mwana wa Jehoyada.” Nao achedza mbere za mfalume. ³³ Naye mfalume achiambira, “Phiyani phamwenga na ahendadzikazi angu, mkampandize mwanangu Selemani dzulu ya nyumbu wangu, mumphirike muho Gihoni. ³⁴ Chisha, mlavyadzi-sadaka Sadoki na nabii Nathani ammwagire mafuha akale mfalume wa Iziraeli. Tsona mpige gunda na muambe: ‘Mfalume Selemani ikpwa ni Mlungu!’

³⁵ Namwi mundaambuka dzulu nyumaze naye andakpwedza ili asagarire chihi changu cha chifalume, manage andahala nafwasi yangu nami nikamtsambula akale mtawala wa Iziraeli na dzulu ya Juda.”

³⁶ Benaya mwana wa Jehoyada wamjibu mfalume, “Amina! Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa bwana wangu mfalume, aambe vivyo

hivyo. ³⁷ Dza vyo Mwenyezi Mlungu arivyokala phamwenga na bwana wangu mfalume, akale vivyo hivyo na Selemani na achitukuze chihiche cha ufalume kuriko chihi cha ufalume cha bwana wangu mfalume Daudi.”

³⁸ Phahi, mlavyadzi-sadaka Sadoki, nabii Nathani na Benaya mwana wa Jehoyada, Akereithi na Apelethi ambao kala ni arindzi a mfalume, osi atserera, achimpandiza Selemani farasi wa mfalume Daudi na achimphirika hadi muho Gihoni. ³⁹ Naye mlavyadzi-sadaka Sadoki wahala pembe ya mafuha kula kpwenye hema na achimmwagira Selemani. Nao apiga gunda na atu osi achiamba, “Mfalume Selemani ikpwa ni Mlungu!” ⁴⁰ Chisha atu osi amlunga, kuno anapiga vivoti, achihererwa sana hata tsi ichivuma kpwa sauti zao.

⁴¹ Phahi Adonija phamwenga na aalikipwa ariokala naye kala akamarigiza sharee. Naye Joabu ariphosikira sauti za gunda, wauza, “Zo kululu kula mudzini manage nini?”

⁴² Aripokala bado anagomba, Jonathani mwana wa mlavyadzi-sadaka Abiathari wainjira. Adonija achimuamba, “Karibu, mutu wa mana dza uwe lazima ukale unareha mambo manono.”

⁴³ Jonathani wamjibu Adonija achiamba, “Hata, bwana wehu mfalume Daudi akamtawaza Selemani akale mfalume, ⁴⁴ chisha akamuhuma phamwenga na mlavyadzi-sadaka Sadoki, nabii Nathani, Benaya mwana wa Jehoyada, Akereithi na Apelethi nao akampandiza dzulu ya nyumbu wa mfalume.

⁴⁵ Tsona mlavyadzi-sadaka Sadoki na nabii Nathani akammwagira mafuha hiko Gihoni ili akale mfalume. Nao kula hipho akaambuka kuno akahererwa na mudzi wosi ukagota hoyo ra shangbwe zao, ndizo kululu hizo mchizosisikira. ⁴⁶ Na tsona Selemani asegere dzulu ya chihi cha ufalume. ⁴⁷ Zaidi ya higo, atumishi a mfalume akpwedzamupha pongezi bwana wehu mfalume Daudi achiamba, 'Mlunguo naamuhende Selemani amanyikane zaidi na akale mfalume mwenye uwezo kuriko uwe.' Alafu mfalume achizama pho dzulu ya chitanda ⁴⁸ piya achiamba, 'Naatogolwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, ambaye akanijaliya mutu wa kusagarira chihi changu cha ufalume badala yangu. Nkagashuhudiya na matso gangu, ndiyo mana namtogola Mwenyezi Mlungu.' "

⁴⁹ Alafu, aalikipwa a Adonija aogopha sana, achiunuka na chila mmwenga achigbwira njiraye. ⁵⁰ Adonija naye, kpwa sababu wamuogopha Selemani, wachimbirira kpwenye hema ra Mwenyezi Mlungu, achigbwira‡ pembe za phatu pha kulavira sadaka aphahe kupona. ⁵¹ Mfalume Selemani achiambwa, "Lola, Adonija anamuogopha mfalume Selemani hata akachimbirira hemani na akagbwirira pembe za phatu pha kulavira sadaka kuno anaamba, 'Sindauka hipha hadi mfalume Selemani anilaphire vivi rero mimi mtumishiwe kukala kandaniolaga.' "

‡ **1:50** 1:50 Mutu yeyesi yegbwira pembe za phatu pha kulavira sadaka kala karuhusiwa kuolagbwa (Kutsama 21:13-14).

⁵² Naye mfalume Selemani wajibu achi-amba, “Achionekana kukala ni mutu wa mana, taphana hata lidzere ndirogbwa photsi. Ela achipahikana kukala na uyi, hakika andafwa.”

⁵³ Phahi, mfalume Selemani wahuma atu, achimreha Adonija kula phatu pha kulavira sadaka. Adonija ariphofika mbere za mfalume, wazama kulavya ishima. Mfalume achimuamba, “Phiya kpwako kaya.”

2

Daudi anamuusiya Selemani ra mwisho

¹ Daudi ariphokala a phephi na kufwa, wamuiha mwanawe Selemani, achimlagiza achimuamba, ² “Mwanangu, dza irivyo kawaida kpwa viumbe vyosi kufwa, siku zangu zikasira. Kala imara na udine chilume. ³ Lunga malagizo ga Mwenyezi Mlungu, Mlunguo, ulunge njiraze na kugbwira masharutige, shariyaze, shuhudaze na hukumuze dza irivyoandikpwa katika Shariya ya Musa. Nawe undaongokerwa kpwa chila dzambo unarorihenda na kokosi ndikophiya. ⁴ Naye Mwenyezi Mlungu andatimiza ahadiye ariyonipha, ariphoniamba, ‘Ichikala anao andaphiyato njira zao, anyendeke mbere zangu kpwa uaminifu na kpwa moyo wao wosi na kpwa roho zao zosi, kundaricha kukala na mutu wa kutawala Iziraeli wakati wosi.’

⁵ “Zaidi ya higo, unamanya gara Joabu mwana wa Seruya arigonihendera, vira arivyoahendera

akulu airi a majeshi ga Iziraeli, Abineri mwana wa Neri na Amasa mwana wa Jetheri. Waaolaga wakati wa amani achitaka kuriphiza chisasi kpwa uolagadzi uriohendwa wakati wa viha. Waaolaga atu asiokala na kosa, achiutiya mlatso mkanda okala mwakpwe chibiruni na virahu virivyokala mwakpwe maguluni. ⁶ Phahi, uwe henda kadiri ya ikimayo, ela tu usimriche akat-sakala hata akahendafwa na amani.”

⁷ “Ela ahendere manono ana a Barizilai, yuya Mgiliadi, akale kahi ya hara aryao phako mezani, kpwa sababu anikaribisha nriphokala namchimbira mwenenu Abusalomu. ⁸ Na piya, kuna Shimei mwana wa Gera, wa mbari ya Benjamini wa mudzi wa Bahurimu. Iye wanilani na maneno mai-mai nriphokala naphiya Mahanaimu ela ariphokpwedza muho Joridani kuniphokera namuapira kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu nchimuamba, ‘Sindakuolaga kpwa upanga.’ ⁹ Ela uwe usimriche akale kana hatiya. Una ikima, undamanya utakaromuhenda. (Usikose kumtiya adabu, muolage na komvwize.) Dzagbwe iye ana komvwi, usimriche. Komvwize undazitsereza kuzimu na mlatso.”

Chifo cha Daudi

¹⁰ Daudi wafwa na achizikpwa kahi za mudziwe, urioihwa mudzi wa Daudi. ¹¹ Daudi watawala Iziraeli kpwa muda wa miaka mirongo mine. Hiko Heburoni miaka sabaa, na hiko Jerusalemu miaka mirongo mihahu na tahu.

2:7 2:7 2 Samueli 17:27-29 **2:8** 2:8 2 Samueli 16:5-13; 19:16-23 **2:11** 2:11 2 Samueli 5:4-5; 1 Nyakati 3:4

12 Phahi, Selemani wasagarira chihi cha ufalume phatu pha ise Daudi na ufalumewe waimarika sana.

Adonija anaolagbwa

13 Badaye, Adonija mwana wa Hagithi, waphiya kpwa Bathisheba, nine wa Selemani. Bathisheba achimuuza, “Dze! Ukedza kpwa amani?”

Adonija achimjibu, “Oho, nikedza kpwa amani.” 14 Tsona achiamba, “Nina dzambo nalonda nkuambire.”

Bathisheba wamuambira, “Gomba tu.”

15 Adonija achiamba, “Unamanya kukala mimi ndimi ningekala mfalume na hata Iziraeli yosi yakala inanitazamia ni tawale. Ela, mambo gagaluka na utawala uchihalwa ni mwenu, kpwa mana wakala wakpwe kula kpwa Mwenyezi Mlungu. 16 Phahi mino nina voyo mwenga tu ambaro nakurai usinikahaze.”

Bathisheba achimuamba, “We gomba tu.”

17 Naye Adonija achienderera kuamba, “Nakuvoya umuambire mfalume Selemani aniphe Abishagi, yuya wa kula Shunemu akale mkp-wazangu, kpwa mana namanya uwe uchimvoya kandakukahaza.”

18 Bathisheba naye wamjibu, “Ni sawa nd-abisha na mfalume kpwa niabayo.”

19 Phahi, Bathisheba wainjira kpwa mfalume Selemani kpwendabisha naye kpwa niaba ya Adonija. Mfalume waunuka kumkaribisha nine, achizamira, halafu, achisagarira chihiche cha

ufalume. Walagiza nine areherwe chihi naye achisagala uphande wa kulume wa mfalume.
²⁰ Bathisheba waamba, “Nina neno mwenga dide nakuvoya usinikahaze.”

Mfalume wamuamba, “Niambira hajayo mayo, manage sindakukahaza.”

²¹ Naye waamba, “Mruhusu mwenenu Adonija amlóle Abishagi yuya Mshunemu.”

²² Mfalume Selemani achimuza nine, “Kpwa utu wani unalonda Adonija nimuphe Abishagi Mshunemu? Hino ni sawa kabisa na kumtakira ufalume wangu! Tambukira kukala iye ni mvyere wangu na si iye tu, mlavyadzi-sadaka Abiathari na mkpwulu wa jeshi Joabu mwana wa Seruya, a uphandewe!” ²³ Hipo mfalume Selemani waapa kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu achiamba, “Mlungu naaniolage napho neno hiri richirogombwa ni Adonija tarindagarimu maishage! ²⁴ Kpwa vivyo, kama Mwenyezi Mlungu ashivyo, yuya ariyeniika na kuniimarisha katika ufalume wa baba Daudi na kutimiza ahadiye ya kunisagika chihi cha ufalume mimi na chivyazi changu, Adonija rero andafwa!”
²⁵ Alafu mfalume Selemani wamuhuma Benaya mwana wa Jehoyada achendampiga Adonija naye achifwa.

Abiathari anazolwa

²⁶ Mfalume Selemani wamuambira mlavyadzi-sadaka Abiathari, “Uya Anathothi kpwako mundani. Unastahili kufwa uwe. Ela sindakuolaga

pha sambi, manage watsukula Sanduku ra Chilagane ra Mwenyezi Mlungu uriphokala na baba Daudi na waphaha tabu phamwenga naye.”
²⁷ Phahi, mfalume Selemani wamzola Abiathari, asikale mlavyadzi-sadaka wa Mwenyezi Mlungu. Hivyo richitimiya neno arirogomba Mwenyezi Mlungu hiko Shilo, dzulu ya Eli na nyumbaye.

Joabu anaolagbwa

²⁸ Joabu ariphophaha habari, wazorera kwenye hema ra Mwenyezi Mlungu na kugbwiririra pembe za phatu pha kulavira sadaka kpwa kukala wamuunga mkpwono Adonija dzagbwe kayamuunga mkpwono Abusalomu.
²⁹ Mfalume Selemani ariphosikira kukala Joabu akazorera hema ra Mwenyezi Mlungu na kukala aimire phatu pha kulavira sadaka, wamuhuma Benaya mwana wa Jehoyada achiamba, “Phiya ukamuolage.”

³⁰ Phahi, Benaya waphiya kuriko na hema ra Mwenyezi Mlungu, achimuambira Joabu, “Mfalume akalagiza utuluke kondze.” Joabu wajibu achiamba, “Mino sindatuluka ndafwerera phapha.”

Benaya wauya kpwa mfalume na kumuambira vira Joabu arivyojibu. ³¹ Mfalume achimuamba, “Henda sawa na achivyogomba. Muolage na umzike. Hivyo, uniusire mimi na chivyazi chanjina chosi cha Daudi hatiya ya mahendo ga Joabu ga kuaolaga atu asiokala na makosa.
³² Mwenyezi Mlungu andamuuyizira Joabu mlatso wa atu arinyoaolaga dzulu ya chitswache.

Mana bila baba kumanya, ye washambuliya na achiolaga akulu a jeshi airi kpwa upanga, ambao kala ana haki zaidi na ni bora kuriko iye. Wao-laga Abineri mwana wa Neri, mkpwulu wa jeshi wa Iziraeli na Amasa mwana wa Jetheri, mkpwulu wa jeshi wa Juda. ³³ Mlatso wa uolagadzi hinyo undakala dzulu ya Joabu na chivyaziche hata kare na kare. Ela Mwenyezi Mlungu andareha amani siku zosi kpwa Daudi na chivyaziche ndiosagarira chihiche cha ufalume hata kare na kare.”

³⁴ Phahi, Benaya mwana wa Jehoyada waphiya hiko hemani, achendamulaga Joabu ambaye wazikpwa mwakpwe nyumbani, hiko weruni.

³⁵ Mfalume wamuika Benaya mwana wa Jehoyada kukala mkpwulu wa jeshi phatu pha Joabu na Sadoki achiikpwa mlavyadzi-sadaka phatu pha Abiathari.

Chifo cha Shimei

³⁶ Alafu mfalume walagiza Shimei aihwe, achedzamuamba, “Dzidzengere nyumba himu Jerusalem, ukale phapha hipha usiphiye phatu phanjina phophosi. ³⁷ Manage siku ndiphotuluka na kuvuka chidzuhu Kidironi, manya kpwa kpweli undafwa na mlatsoo undakala dzulu ya chitswacho mwenye.”

³⁸ Naye Shimei wajibu, “Uchivyoniambira bwana wangu Mfalume ni vinono nami mtumwao ndahenda kama uchivyoniambira.” Phahi, wakala Jerusalem kpwa muda mure.

³⁹ Ela kufikira mwisho wa mwaka wa hahu, atumwa airi a Shimei achimbira, achihiya

kpwa Akishi mwana wa Maaka, mfalume wa Gathi. Aripophaha habari kukala a hiko Gathi, ⁴⁰ Shimei wapanda dzulu ya pundawe, achiphiya Gathi kpwendaenda atumwae, kpwa mfalume Akishi. Phahi waphiya, achiaphaha na achiauyiza kpwakpwe. ⁴¹ Mfalume Selemani aripfosikira kukala Shimei akatuluka Jerusalemu, akaphiya Gathi na kuuya, ⁴² wamuiha Shimei na achimuuzza, “Dze! We siyakpwapisha kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu kukala kundatuluka Jerusalemu? Nami nakuonya kukala siku utakaphosubutu kutuluka kondze, kpwa kpweli undafwa? Nawe wakubali, uchiniamba, ‘Uchigoniambira ni manono, ndagalunga.’ ⁴³ Mbona phahi, ukavundza chiraphocho kpwa Mwenyezi Mlungu na amuri niriyokupha?” ⁴⁴ Mfalume waenderera kumuambira Shimei, “Unagamanya wazi mai urigomuhendera baba Daudi. Phahi, kpwa ajili hiyo, Mwenyezi Mlungu andakuripha maigo urigohenda. ⁴⁵ Ela mimi mfalume Selemani andanibariki na chihi cha ufalume cha Daudi chindaimarishwa mbere za Mwenyezi Mlungu hata kare na kare.” ⁴⁶ Hipo, mfalume wamuamuru Benaya mwana wa Jehoyada naye watuluka, achimpiga na achimuolaga Shimei. Phahi, ufalume waimarika tsini ya Selemani.

3

*Selemani anavoya ikima
(2 Nyakati 1:3-12)*

¹ Selemani wahenda uhusiano na mfalume wa Misiri kpwa kumlóla mwanawe mchetu. Wamreha hiye mwana wa mfalume wa Misiri na achimuika kpwenye mudzi wa Daudi, hadi ariphomala kudzenga nyumbaye mwenye, nyumba ya Mwenyezi Mlungu na ukuta wa kuzunguluka Jerusalem.

² Wakati hinyo, atu kala analavya sadaka phatu pha dzulu pha ibada, kpwa kukala nyumba ya Mwenyezi Mlungu kala bado kudzengbwa. ³ Selemani wammendza Mwenyezi Mlungu, wagbwira malagizo ga ise Daudi, ela tu naye walavya sadaka na kufukiza uvumba phatu pha dzulu pha ibada.

⁴ Mfalume waphiya Gibioni kpwendalavya sadaka, mana phakala ndipho phatu pha dzulu pha ibada ambapho ni phakulu. Naye Selemani walavya sadaka za kuochwa elufu mwenga kahi za phatu hipho pha kulavira sadaka. ⁵ Siku mwenga hiko Gibioni, Mwenyezi Mlungu achimtsembukira Selemani usiku kpwenye ndoso achimuamba, "Voya chochosi ulondacho nami ndakupha."

⁶ Selemani wamuamba, "Wamuhendera manono mtumishio, baba Daudi, kpwa sababu wakuhumikira kpwa uaminifu, kpwa haki na kpwa moyo wa usawa. Piya ukadumisha manonogo kpwa kumupha mwana anayesagarira chihiche cha ufalume dza irivyo rero. ⁷ Na hivi sambu, ee Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, ukaniika mimi mtumishio kukala mfalume phatu pha baba Daudi dzagbwe nchere dang'a ra mwana simanya namuna ya

kutimiza kazi hino. ⁸ Na hipha ukaniika kahi ya atuo ambao waatsambula nao ni anji hata taaweza kuolangika. ⁹ Kpwa hivyo nakuvoya uniphe mimi mtumishio moyo wa ikima niphahe kuamula atuo na niweze kuelewa manono na mai. Mana ni ani awezaye kuatawala atuo ario anji chiasi hichi?”

¹⁰ Voyo hiri ra Selemani ramfwahira sana Mwenyezi Mlungu, ¹¹ Mlungu achimuamba, “Kpwa kukala ukalavya voyo hiri na kukadzi-takira maisha mare au utajiri wala kukavoya maaduigo gaangamizwe, ela ukadzivoyera ikima ya kulavya uamuli au kuhenda haki, ¹² phahi vivi ndahenda dza vyo uchivyovoya. Ndakupha ikima na achili kpwa chipimo ambacho takuna mutu wanjina ariyephaha kukala nacho kabila ya uwe na wala takundatokea wanjina bada ya uwe. ¹³ Na piya nakupha gara ambago kukavoya. Nakupha utajiri na ishima zaidi ya mfalume wanjina yeyesi wa sikuzo. ¹⁴ Nawe, ichikala undalunga njira zangu na kugbwira masharuti na malagizo gangu dza vira sowe Daudi arivyohenda, phahi, ndazihenda sikuzo zikale nyinji.”

¹⁵ Selemani ariphovumbuluka, wamanya kukala ni ndoso. Alafu wauya Jerusalemu, achendaima mbere ya Sanduku ra Chilagane ra Mwenyezi Mlungu, achimlavira sadaka za kuochwa na sadaka za amani. Alafu achiahendera karamu ahendadzi kazie osi.

Selemani anaamula malau mafu

¹⁶ Siku mwenga, achetu airi malaya aphiya kpwa mfalume Selemani ili aamurirwe makosa

gao. ¹⁷ Mmwenga wao waamba, “Ee bwana wangu, mimi na hiyu myangu hunakala nyumba mwenga. Mino navyala na hiyu kala a phapho. ¹⁸ Bada ya siku tahu hiyu naye wavyala mwanawe. Takuyakala mutu wanjina ndani ya nyumba isiphokala swiswi airi bahi. ¹⁹ Usiku mchetu hiyu wamlarira mwanawe na achifwa. ²⁰ Phahi myangu walamuka usiku, achimuhala mwanangu kula phephi na phangu chifuwani wakati mino mtumwao nrere, achimlaza phephi na phakpwe chifuwani. Alafu wahala lufu ra mwanawe, achiriika phephi na phangu chifuwani. ²¹ Ligundzu nripholamuka na kutaka kuamwisa mwanangu, nchimuona akafwa. Nriphochunguza sana, nchimanya kukala siye mwanangu nriyemvyala.”

²² Ela yuya mchetu wanjina waamba, “Hata! Wangu ndiye ariye mzima na wako ndiye achiyefwa.”

Naye mchetu wa kpwandza waamba, “Hata! Mwanao ndiye achiyefwa, wangu ni hiyu ariye mzima!” Phahi, aenderera kushindana hivyo mbere za mfalume.

²³ Ndipho mfalume Selemani achiamba, “Chila mmwenga wenu anadai kukala mwanawe ndiye mzima na kukala achiyefwa si wakpwe.”

²⁴ Phahi, mfalume waamba, “Nreherani upanga!” Naye achireherwa upanga. ²⁵ Mfalume achiamuru, “Mganye hiyu mwana mzima vipande viiri, nusu ahewe hiyu na nusu yanjina ahewe hiyu.”

²⁶ Yuya mchetu ariyekala ndiye nine wa mwana ariye moyo wamuonera mbazi

mwanawe, achimuambira mfalume, “Nakuvoya mfalume, msimuolage mwana. Mrichireni iye ahale ye mwana ariye moyo.”

Ela yuya mchetu wanjina waamba, “Hata! Mwana naasikale wangu wala wako. Naaganywe vipande viiri.”

²⁷ Ndipho mfalume Selemani waamba, “Usimuolage mwana! Muphe mchetu wa kpwandza amuhale, mana iye ndiye nine.”

²⁸ Atu osi a Iziraeli ariphosikira uamuli wa mfalume, amuogopa. Kpwa sababu amanya kukala ana ikima ya Mlungu iriyomupha uwezo wa kuamula haki.

4

Akulu a utawala wa Selemani

¹ Selemani wakala mfalume wa tsi yosi ya Iziraeli, ² na hinya ndinyo ariokala akulu a utawalawe. Azaria mwana wa Sadoki wakala ni mlavyadzi-sadaka. ³ Elihorefu na Ahija ana a Shisha kala ni aandishi. Jehoshafati mwana wa Ahiludi wakala muandishi wa kumbukumbu. ⁴ Benaya mwana wa Jehoyada wakala ni mkpwulu wa jeshi wa asikari. Sadoki na Abiathari kala ni alavyadzi-sadaka. ⁵ Azaria mwana wa Nathani kala ni mkpwulu wa maliwali. Mlavyadzi-sadaka Zabudi mwana wa Nathani kala ni msenangbwa wa mfalume. ⁶ Ahishari wakala mkpwulu wa nyumba ya mfalume. Adoniramu mwana wa Abuda wakala muimirizi wa kazi za shokowa.

⁷ Selemani watsambula maliwali kumi na airi a tsi ndzima ya Iziraeli. Hinyo ahewa kazi

ya kuendza chakurya kpwa ajili ya mfalume na nyumbaye. Chila mmwenga wao arehe chakurya cha mwezi mmwenga chila mwaka. ⁸ Madzina ga hinyo maliwali ni higa. Beni-Huri waimirira tsi ya myango ya Efuraimu. ⁹ Beni-Dekeri waimirira midzi ya Makasi, Shaalibimu, Bethi-Shemeshi na Eloni-Bethi-Hanani. ¹⁰ Beni-Hesedi waimirira mudzi wa Arubothi, piya waimirira Soko na tsi yosi ya Heferi. ¹¹ Beni-Abinadabu, mlume wa Tafathi, mwana mchetu wa Selemani, waimirira eneo rosi ra Dori. ¹² Baana, mwana wa Ahiludi, waimirira midzi ya Taanaki, Megidona seemu yosi ya Bethi-Seani iriyo phephi na mudzi wa Sarethani, uphande wa mwakani wa mudzi wa Jeziriili na kula Bethi-Sheani hadi midzi ya Abeli-Mehola na hadi kutsupa mudzi wa Jokimeamu. ¹³ Beni-Geberi waimirira mudzi wa Ramothi-Giliadi phamwenga na vidzidzi vya Giliadi virivyokala vya Jairi mwana wa Manase. Tsona waimirira eneo ra Arigobu kpwenye tsi ya Bashani. Jumula ya midzi yosi mikulu kala ni mirongo sita, iriyozungulusirwa kuta na kuikirwa magbwama ga shaba miryangoni. ¹⁴ Ahinadabu mwana wa Ido, waimirira eneo ra Mahanaimu. ¹⁵ Ahimaazi, mlume wa Basemathi, mwana mchetu wa Selemani, waimirira tsi ya Nafutali. ¹⁶ Baana mwana wa Hushai, waimirira tsi ya mbari ya Asheri na Bealothi. ¹⁷ Jehoshafati mwana wa Parua, waimirira tsi ya mbari ya Isakari. ¹⁸ Shimei mwana wa Ela, waimirira seemu ya tsi ya atu a mbari ya Benjamini. ¹⁹ Geberi mwana wa Uri, waimirira tsi ya Giliadi, ambayo zamani kala ni

ya Sihoni mfalume wa Aamori na Ogi mfalume wa Bashani, kpwakala na muimirizi mmwenga mkpwulu wa tsi yosi.

Utawala wa Selemani unafanikiywa

²⁰ Atu a Juda na Iziraeli akala anji dza mt-sanga wa pwani nao kala achirya, achinwa na kuhererwa. ²¹ Selemani watawala falume zosi kuandzira muho Yufurati hadi kpwenye tsi ya Aflisti na kpwenderera hadi kpwenye mphaka wa Misiri. Falume hizo zamuhumikira na kumripha kodi siku zosi za maishage.

²² Chakurya cha Selemani cha siku mwenga kpwa ajili ya nyumbaye chakala ni unga laini madaba magana mahahu na mirongo mihahu na unga wa kawaida madaba magana sita na mirongo sita, ²³ ng'ombe kumi za kurisirwa kaya na ng'ombe mirongo miri za kuphirikpwa marisani, mang'ondzi gana mwenga phamwenga na kulungu, viphala, vidzisa na nyama a mapha a kunona.

²⁴ Tsi yosi ya uphande wa mtswerero wa dzuwa wa muho Yufurati, kutulukiza Tifusa hadi mudzi wa Gaza, kala i tsini ya utawalawe. Afalume osi a uphande wa mtswerero wa dzuwa wa muho Yufurati akala tsiniye na wakala na amani na tsi zosi jirani. ²⁵ Siku zosi za utawala wa Selemani, atu a Juda na a Iziraeli asagala salama, kula Dani hadi Beeri-Sheba chila mutu wahurira tsini ya mizabibuye na Mitiniye.

²⁶ Selemani wakala na mabanda elufu mirongo mine kpwa ajili ya farasi na magari ge ga kuvwehwa ni farasi na asikari akuhumira farasi elufu kumi na mbiri. ²⁷ Hara maliwalie kumi na airi, chila mmwenga kpwa mwezi ariopangirwa, waphirika chakurya cha kutosha kpwa ajili ya mfalume Selemani na hara osi ariorya katika nyumbaye. Mahitaji gao gosi gatoshelezwa. ²⁸ Zuma ya chila mmwenga iriphofika, waphirika shayiri na nyasi za kurisa farasi a kuvweha magari na farasi anjina phatu ambapho kala ni ziphirikpwe kulengana na irivyolagizwa.

²⁹ Mlungu wamupha Selemani ikima zaidi na achili kpwa unji. Marifwage gakala dza mtsanga wa pwani, tagayakala na chipimo. ³⁰ Ikima ya Selemani yatsupa ikima ya atu osi a mlairo wa dzuwa na yashinda ikima ya atu a Misiri. ³¹ Waashinda atu osi kpwa ikima. Washinda Ethani, yuya Muezira, Hemani na Kalikoli na Darida, ana a Maholi; na ngumaze zagota kpwenye mataifa gosi jirani. ³² Watunga misemo elufu tahu na mawira elufu mwenga na tsano. ³³ Wasemurira mambo ga mihi, kuandzira muerezi urio Lebanoni, hata muhisopo, muhi uambalao dzulu ya ukuta. Piya wasemurira dzulu ya nyama, nyama a mapha, viumbe vihambalavyo na ng'onda. ³⁴ Atu kula mataifa ganjina gosi na afalume osi ariophaha kusikira dzulu ya ikima ya mfalume Selemani, akpwedza ili amusikize.

4:26 4:26 1 Afalume 10:26; 2 Nyakati 1:14; 9:25 **4:31** 4:31 Zaburi 89 **4:32** 4:32 Misemo 1:1; 10:1; 25:1; Wira wa Selemani 1:1

5

*Selemani anadzitayarisha
kudzenga Nyumba ya kuvoya Mlungu
(2 Nyakati 2:1-18)*

¹ Mfalume Hiram wa Tiro, ariyekala msena wa Daudi, ariphophaha habari kukala Selemani akamwagirwa mafuha akale mfalume badala ya ise Daudi, wamuhumira ahendadzi kazie. ² Alafu Selemani wamuhumira Hiram ujumbe huno. ³ “Unamanya kukala baba Daudi, kayaweza kumdzengera Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe, nyumba ya kumuabudira, kpwa sababu ya viha virivyomzunguluka pande zosi hadi hipho Mwenyezi Mlungu ariphomupha ushindi. ⁴ Ela rero, Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, akanijaliya amani pande zosi. Sina adui wala tabu. ⁵ Phahi, nkakusudiya kumdzengera Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, nyumba ya kumuabudira. Na hino ni sawa kabisa kama Mwenyezi Mlungu arivyomuahidi baba achi-amba, ‘Mwanao ambaye ndamsagika dzulu ya chihicho cha ufalume, andanidzengera nyumba.’ ⁶ Phahi, aambire atuo anikatire mihi ya mierezi ya Lebanoni. Atu angu andadziunga na atuo kuhenda kazi iyo nami ndaaripha ahendadzi-kazio chiasi ndicholonda. Kpwa kukala, kama umanyavyo, takuna yeyesi mwenye ufundi wa kukata mihi dza mwimwi Asidoni.”

⁷ Hiram wahererwa sana ariphophaha ujumbe hinyo wa Selemani achiamba, “Mwenyezi Mlungu naatogolwe wakati huno,

kpwa kumupha Daudi mwana mwenye ikima atawale taifa hiri kulu.”⁸ Tsona, Hiram wamuhumira Selemani ujumbe achiamba, “Nkaphokera ujumbeo nami ni tayari kutimiza mahitajigo ga mihi ya mierezi na miberoshi.⁹ Atu angu andakusanya magogo na kugatsereza kula Lebanoni hadi pwani na kugafunga mafungu-mafungu ili gaelee dzulu ya madzi hadi phatu utakaphoniambira. Hiko, gandavugulwa nawe undagaphokera. Kpwa uphandeo, uwe undanipha chakurya kpwa ajili ya atu a nyumba yangu.”

¹⁰ Phahi, Hiram wamupha Selemani mihi yosi ya aina ya mierezi na miberoshi ariyoilonda.

¹¹ Naye Selemani wamupha Hiram mtsere madaba laki mbiri na mirongo miiri na mafuha swafi madaba magana mairi na mirongo miiri chila mwaka, kpwa ajili ya atu a nyumbaye.

¹² Phahi, Mwenyezi Mlungu achimupha Selemani ikima dza arivyomuahidi. Kpwakala amani kahi ya Selemani na Hiram achiikirana chilagane kahi yao.

¹³ Mfalume Selemani wakusanya atu elufu mirongo mihahu kula chila phatu kpwenye tsi ya Iziraeli, ahende kazi za shokowa. ¹⁴ Naye wamuika Adoniram akale muimirizi wao. Waaganya atu hinyo katika makundi mahahu ga atu elufu kumi chila mwenga, wahuma makundi higo kpwa mazuma, mwezi mmwenga Lebanoni na miezi miiri kpwao. ¹⁵ Selemani piya wakala na atsukuzi a mizigo elufu mirongo sabaa na

atsongadzi a mawe elufu mirongo minane kpwenye myango, ¹⁶ bila kuhesabu aimirizi elufu tahu na magana mahahu arioimirira kazi iyo na ahendadzi-kazi osi. ¹⁷ Kpwa lagizo ra mfalume, atsimba mawe makulu na ga bei gali, ili gat-songbwe kpwa ajili ya kudzenga msingi wa nyumba. ¹⁸ Phahi, hivi ndivyo adzengadzi a Selemani na Hiram na atu a mudzi wa Gebali arivyotayarisha mawe na mihi ya kudzengera nyumba hiyo.

6

Selemani anadzenga

Nyumba ya kuvoya Mlungu

¹ Katika mwaka wa mia ne na mirongo minane hangu Aiziraeli ariphola Misiri, mwaka wa ne hangu Selemani ariphoandza kutawala Iziraeli, katika mwezi wa Zifu* yani mwezi wa phiri, Selemani waandza kudzenga nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ² Nyumba iyo ambayo mfalume Selemani wamdzengera Mwenyezi Mlungu yakala ina ure wa mita 27, upana wa mita 9 na chimo cha mita 13.5. ³ Hiphho mbere za nyumba ya Mlungu phakala na ukumbi ambao una ure wa mita 4.5 na upana wa mita 9 sawa na upana wa yo nyumba. ⁴ Nyumba iyo wayiika madirisha ambago mimoye kpwa ndani ni pana ela kpwa kondze ni ndide. ⁵ Nao nyo ukuta wa nyumba wauzungulusira vyumba kugbwirana na kuta

* **6:1** 6:1 Zifu ni mwezi wa phiri ambao unaandza kahi-kahi ya mwezi wa ne hadi kahi-kahi ya mwezi wa tsano wa kalenda ya kawaida.

za nyumba pande zosi za Nyumba ya kuvoya Mlungu na za chumba cha ndani, watengeza vyumba vya gorofa tahu mo mbavuni chila uphande. ⁶ Chumba cha tsini, katika hivyo vyumba vya gorofa, chakala na upana wa mita 2.2 na gorofa iriyolungira yakala na upana wa mita 2.7 na gorofa ya dzulu kabisa yakala na upana wa mita 3.1. Gorofa hizo zakala zikatafwautiana kpwa upana, kpwa sababu Selemani kala akaphunguza chipimo cha ukuta wa kondze kuzunguluka nyumba, ili mihi ya kugbwirira dzengo isichitwe ukutani.

⁷ Wakati nyumba iriphokala inadzengbwa, taphayasikirwa sauti ya nyundo au mbadzo wala ya chifwaya chochosi cha chuma kpwa sababu yadzengbwa kpwa mawe garigokala gakat-songbwa na kutayarishwa kabisa ko garikot-simbwa. ⁸ Mryango wa kumenyera seemu ya tsini† ya dzengo ririroenjerezwa kpwenye ubavu wa nyumba, kala u uphande wa mwakani. Ndani, mwakala ngazi za mzunguluko ambazo atu aweza kupandira kuphiya kpwenye gorofa ya kahi-kahi na ya mwisho. ⁹ Phahi, Selemani waidzenga yo nyumba hata ichiivya. Dari ya nyumba yakala akaitengeza kpwa boriti na mbao za muerezi. ¹⁰ Wadzenga vyumba vya gorofa vya chimo cha mita 2.2 kuphiya dzulu. Vyumba hivyo vyadzengbwa kuzunguluka ukuta wa kondze wa nyumba hiyo, navyo vyagbwizanywa na nyumba kpwa boriti za mierezi.

¹¹ Wakati hinyo, Mwenyezi Mlungu wagomba

† **6:8** 6:8 Chieburania hipha chinaamba seemu ya kahi-kahi.

na Selemani achimuamba, ¹² “Kuhusu nyumba hino unayoidzenga, ichikala undalunga shariya zangu na utii uamuli wangu na malagizo gangu gosi, ndatimiza chilagane choika na sowe Daudi. ¹³ Mino ndakala kahi ya ana a Iziraeli na sindaaricha hata chidide atu angu, Aiziraeli.” ¹⁴ Kpwa hivyo, Selemani waidzenga iyo nyumba hata ichisira seemu ya kondze.

*Mapambo ga ndani
ga Phatu pha kulavira sadaka
(2 Nyakati 3:8-14)*

¹⁵ Uphande wa ndani wa kuta za nyumba waudzenga kpwa mbao za muerezi, kula photsi hadi boriti za dari na sakafu achiitandaza mbao za miberoshi. ¹⁶ Chumba cha ndani, choihwa Phatu Phatakatifu Zaidi, chadzengbwa seemu ya ndani ya yo nyumba. Chakala chikadzengbwa kpwa mbao za muerezi kula photsi hadi dzulu na urewe wakala mita 9. ¹⁷ Nyumba iyo yokala mbere za Phatu Phatakatifu Zaidi, yakala na ure wa mita 18. ¹⁸ Mbao za muerezi ziri-zobwiningiza ukuta wa nyumba kpwa ndani kala zikapambwa kpwa michoro ya viburu na maruwa gachigobumula. Chila seemu yakala ikafwinikpwa kpwa mbao za muerezi, wala takuna dziwe ririroonekana.

¹⁹ Kpwenye seemu ya ndani kabisa ya dzengo hiro, Selemani watayarisha phatu pha macheye ambapho phaikpwa Sanduku ra Chilagane ra Mwenyezi Mlungu. ²⁰ Phatu hipho phakala na ure wa mita 9 upana wa mita 9 na chimo

cha mita 9, napho phapakpwa zahabu swafi. Viratu vira phatu pha kulavira sadaka pha mbao za muerezi phapakpwa zahabu swafi. ²¹ Selemani wapaka zahabu swafi seemu ya ndani ya nyumba na achiika mikufu ya zahabu kula uphande mmwenga hadi wa phiri mbere za hicho chumba cha ndani ambacho piya kala akachipaka zahabu. ²² Nyumba yosi waipaka zahabu na phatu pha kulavira sadaka phosi phokala chumba cha ndani kabisa.

²³ Watengeza makerubi mairi kpwa kuhumira mihi ya mizaituni. Chila mwenga rakala na chimo cha mita 4.4, achigaika katika chumba cha ndani kabisa. ²⁴ Chila apha rakala na ure wa mita 2.2 kpwa hivyo ure kula tsa ya apha mwenga hadi tsa ya apha ranjina wakala mita 4.4. ²⁵ Kerubi ranjina naro rakala na ure wa mita 4.4. Makerubi gosi mairi kala ni ga vipimo vya sawa na umbo ra sawa. ²⁶ Chimo cha kerubi mwenga kala ni mita 4.4 na kerubi ra phiri naro rakala dza vivyo. ²⁷ Makerubi higo gaikpwa chumba cha ndani na mapha gao gaandzulwa. Apha ra mwenga richiguta ukuta mmwenga na apha ra ranjina richiguta ukuta wanjina na gara mapha gao ganjina gagutana kahi-kahi ya chumba. ²⁸ Nago makerubi higo wagapaka zahabu.

²⁹ Kuta zosi za nyumba wazipamba kpwa kutsongbwa michoro ya makerubi, mitende na michoro ya maruwa gachigobumuka. ³⁰ Wapaka

zahabu sakafu ya vyumba vya ndani na vya kondze.

³¹ Watengeza miryango ya kumenyera chumba cha ndani kabisa kpwa mbao za mzaituni. Vizingiti na miimo yahendwa ya pembe tsano.‡

³² Miryango iyo miiri ya mizaituni, yapambwa kpwa kutsongbwa makerubi, Mitende na maruwa gachigobumuka. Michoro iyo waipaka zahabu. ³³ Piya, watengeza mryango wa mraba wa kumenyera baraza ya nyumba ya kuvoya Mlungu.

Mimo ya mryango hinyo yakala ya mizaituni, ³⁴ na mbaoze mbiri zakala za miberoshi. Chila ubao waweza kukundzwa mara mwenga. ³⁵ Mbao hizo za mryango zapambwa kpwa kutsongbwa makerubi, mitende na maruwa gachigobumuka alafu michoro iyo ichipakpwa zahabu. ³⁶ Wadzenga muhala wa ndani ambao kutaze zakala za safu tahu za mawe garigotsongbwa na safu mwenga ya boriti za mierezi.

³⁷ Msingi wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu waikpwa mwezi wa Zivu,§ mwaka wa ne wa utawala wa Selemani. ³⁸ Na kahi ya mwezi wa Buli, yani, mwezi wa nane,* mwaka wa kumi na mwenga wa utawala wa Selemani, nyumba iyo yakamilika kudzengbwa. Kazi yakala ikakamili dza irivyopangbwa, nayo yahala muda wa miaka sabaa.

³⁷ Msingi wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu waikpwa mwezi wa Zivu,§ mwaka wa ne wa utawala wa Selemani. ³⁸ Na kahi ya mwezi wa Buli, yani, mwezi wa nane,* mwaka wa kumi na mwenga wa utawala wa Selemani, nyumba iyo yakamilika kudzengbwa. Kazi yakala ikakamili dza irivyopangbwa, nayo yahala muda wa miaka sabaa.

‡ **6:31** 6:31 Mana halisi ga Chieburania hipha tagaeleweka.

§ **6:37** 6:37 Zivu Lol. 6:1 na maelezo. * **6:38** 6:38 mwezi wa Buli ni mwezi wa nane wa Chikanani, nao unaandza kahi-kahi ya mwezi wa kumi hadi kahi-kahi ya mwezi wa kumi na mwenga kwenye kalenda ya Chizungu.

7

Nyumba ya Selemani ya chifalume

¹ Selemani wadzidzengera nyumba ya chifalume naye wahala muda wa miaka kumi na mihahu kuyiivwisa. ² Tsona, wadzenga dzengo ririroihwa Nyumba ya Tsaka ra Lebanoni. Urewe kala ni mita 44, upanawe kala ni mita 22 na chimoche cha mita 13.5. Nyumba iyo yakala i dzulu ya mistari mine* ya nguzo za muerezi, nguzo ambazo zazuwiya boriti za muerezi kpwa uphande wa dzulu. ³ Chila safu yakala na nguzo kumi na tsano, phahi zosi phamwenga zakala nguzo mironko mine na tsano. Vyumba virivyodzengbwa dzulu ya nguzo hizo, wavitiira dari ya mbao za muerezi. ⁴ Kpwakala na safu tahu za madirisha garigololana. ⁵ Miimo ya miryango yosi na madirisha yakala ya mraba na madirisha higo kala ganalolana na ga katika mistari mihahu.

⁶ Wadzenga baraza ya nguzo, ambayo urewe wakala mita 22 na upanawe mita 13.5. Kpwenye seemu ya mbere za dzengo hiro kpwakala ukumbi uriogbwirirwa ni nguzo na mbereze kala phana chipaa chidide chirichotulukiza.

⁷ Selemani wadzenga chumba cha chihi cha ufalume ambamo waamula maneno ga atu. Chumba hicho chayaihwa Baraza ya Uamuli, nacho chafwinikpwa na mbao za muerezi kula photsi hadi dzulu.

* **7:2** 7:2 Tafusiri zanjina zinaamba tahu.

⁸ Nyumbaye yenye yakala kpwenye muhala wanjina nyuma ya iyo Baraza ya Uamuli na yadzengbwa dza zira zanjina. Selemani piya wadzenga nyumba dza iyo kpwa ajili ya mwana mchetu wa mfalume wa Misiri, ambaye kala akamlóla.

⁹ Madzengo higo gosi gadzengbwa kpwa mawe ga samani kula msingi hadi dzulu, mawe ambago kala gakatsongbwa kpwa vipimo virivyolagizwa na kukatwa kpwa msumeno uphande wa ndani na wa kondze. ¹⁰ Msingi wakala wa mawe ga samani na makulu genye ure wa mita 3.5 na ganjina mita 4. ¹¹ Seemu za dzulu zadzengbwa kpwa mawe ganjina garigotsongbwa kpwa vipimo virivyolagizwa na kpwa mbao za muerezi.

¹² Behewa kulu ra nyumba ya mfalume rakala na kuta zenye safu mwenga ya mbao za muerezi na safu tahu za mawe ga kutsongbwa. Ndivyo irivyokala hata kpwa mihala ya ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu na ukumbi wa nyumba.

Kazi za Hiram
(2 Nyakati 2:13; 4:11,16)

¹³ Tsona mfalume Selemani walagizira Hiram kula mudzi wa Tiro. ¹⁴ Hiram kala ana ikima nyinji na marifwa, na kala ana ujuzi wa ufundi wa kazi zosi za shaba. Mfwadzi ise wa Hiram wakala ni mfula-shaba kula mudzi wa Tiro na nine kala ni gungu wa mbari ya Nafutali. Phahi Hiram wakpwedza kpwa mfalume Selemani, achimuhendera kazize zosi.

Nguzo mbiri za shaba
(2 Nyakati 3:15-17)

¹⁵ Hiramu watengeza nguzo mbiri za shaba, chila mwenga yakala na chimo cha mita nane na mzunguluko wa kama mita tsano. ¹⁶ Alafu achitengeza tadzi mbiri za shaba ili aziike dzulu ya vitswa vya hizo nguzo. Chila mwenga yakala na chimo cha mita 2.2. ¹⁷ Tadzi hizo zirizokala dzulu ya nguzo zatiywa mapambo ga mraba-mraba gosukpwa dza mikufu. Chila tadzi yakala na mapambo sabaa.† ¹⁸ Piya watengeza makomamanga, achigapanga kpwa safu mbiri kuzunguluka zira tadzi dzulu ya chila nguzo. ¹⁹ Na tadzi hizo zokala dzulu ya nguzo hipho ukumbini, zachorwa maruwa, chimoche chakala kama mita 2. ²⁰ Tadzi hizo zakala dzulu ya hizo nguzo mbiri na piya zakala dzulu ya seemu ya mviringo uriodzitulukiza phephi na gara mapambo ga mraba-mraba. Kpwakala na mapambo ga makomamanga magana mairi gopangbwa safu mbiri kuzunguluka chila tadzi.

²¹ Hiramu waimisa nguzo hizo kpwenye baraza ya yo nyumba ya kuvoya Mlungu. Hira ya uphande wa mkpwono kulume wayiia Jakini ‡ na hira ya uphande wa mkpwono kumotso achiyia Boazi.§ ²² Virere vya nguzo hizo vyapambwa kpwa maruwa. Na hivyo kazi ya kutengeza nguzo ichikamilika.

† **7:17** 7:17 Mana ga Chieburania ga chifungu hichi tagaeleweka vinono. ‡ **7:21** 7:21 Chieburania dzina Jakini manage ni Mlungu anaimarisha. § **7:21** 7:21 Chieburania dzina Boazi ni sawa na kuamba ndaniye (yani ndani ya Mlungu) muna nguvu.

Birika ra shaba
(2 Nyakati 4:2-5)

²³ Tsona achitengeza birika ra mviringo ra shaba iriyoyayushwa, kula mkungo hadi mkungo mita 4.4, chimo cha mita 2.2 na kuizunguluka kabisa mviringowe ni mita 13.2. ²⁴ Tsini ya hinyo mkpwungowe, kurizunguluka birika hiro, kpwakala safu mbiri za viburu, chila chimwenga mita 4.4. Viburu hivyo kala vikatengezwa wakati uratu birika ririphotengezwa. ²⁵ Hiro birika raimiswa dzulu ya miongo ya ng'ombe kumi na mbiri a shaba. Ahahu alola vurini, ahahu alola mwakani, ahahu alola mlairo wa dzuwa na ahahu alola mtswerero wa dzuwa. Vyo vyunu vya zo ng'ombe vyakala vinalola pho kahi-kahi ya ro birika. ²⁶ Uziho wa mkpwungowe wakala nchi ne. Nao wakala unaigana na mkpwungo wa chikombe na dza ruwa ra toro. Birika kala rinaweza kumenya madzi chiasi cha lita elufu mirongo mine.

Magari na mabirika ga shaba

²⁷ Hiramumu piya watengeza magari* kumi ga shaba, chila rukpwama kala rina ure wa mita 1.8, upana wa mita 1.8 na chimo cha mita 1.3. ²⁸ Marukpwama higo gaundwa hivi: kpwakala mabamba ambago gana mikungo yotiywa ndani ya mimo. Dzulu ya mabamba higo gotiywa ndani ya mimo, ²⁹ kpwakala sanamu za simba, ndzau na makerubi. Sanamu hizo za simba na ndzau, kala zikabwiningizwa na kuchorwa

* **7:27** 7:27 Magari higa kala ni dza magari ga kuvwehwa ni farasi.

mapambo garigosokotwa vinono. ³⁰ Chila rukpwama kala rina magurudumo mane ga shaba na vyuma vya kahi-kahi vya kugagbwiririra magurudumo higo, vyakala vya shaba. Kpwenye pembe ne za rukpwama kpwakala na mataruma ga shaba kpwa ajili ya kusikira birika kulu. Phephi ya chila taruma kpwaikpwa mapambo ga maruwa ga kusokotwa. ³¹ Mryango wa rukpwama wakala katika seemu iriyotuluka dzulu kpwa chipimo cha kama nusu mita. Kpwa kondze, mryango wakala ukatiywa michoro na mabambage gakala ga mraba, si ga mviringo. ³² Na higo magurudumo mane gakala tsini ya gara mabamba. Vyuma vya kahi-kahi vya kugbwirira magurudumo kala vikagbwizanywa na rukpwama renye na chimoche kala ni zaidi ya nusu mita. ³³ Higo magurudumo gakala dza magurudumo ga magari ga kuvwehwa ni farasi na vyumavye vya kahi-kahi, rimuze za mviringo, ndziranize na mizinga, hivyo vyosi vyakala vya shaba iriyoyayushwa. ³⁴ Tsini ya chila rukpwama kpwakala taruma ne kpwenye pembeze ne nazo zagbwizanywa na gari. ³⁵ Na dzulu ya chila rukpwama kpwakala mkanda wa mviringo urio kala na ure wa phephi na robo ya mita kuphiya dzulu. Mataruma na masikiro gokala uphande wa dzulu gagbwizanywa na ro rukpwama renye. ³⁶ Kpwenye nafwasi wazi iriyophahikana kahi ya taruma na masikiro ga chila rukpwama, Hiramuwatsonga michoro ya makerubi, simba na mitende, achiizungulusira misokoto ya mapambo. ³⁷ Hivyo ndivyo waunda magari kumi, gachikala na chimo chimwenga na

umbo ra kuigana.

³⁸ Hiramu watengeza mabeseni kumi ga shaba, mwenga kpwa chila gari. Chila beseni rakala na upana wa mita 1.8 na kala rinaweza kuodzala madzi chiasi cha lita magana manane. ³⁹ Waika magari matsano uphande wa mwakani wa nyumba na matsano uphande wa vurini. Na hiro birika rihiwaro bahari achiriika kpwenye pembe ya kahi-kahi ya mwakani na mlairo wa dzuwa wa yo nyumba.

*Vitu vya Nyumba ya kuvoya Mlungu
(2 Nyakati 4:11—5:1)*

⁴⁰ Viratu vira Hiramu watengeza nyungu, miko ya kudzengera na mabakuli. Phahi, Hiramu wamala kazi zosi za nyumba ya Mwenyezi Mlungu ariyolagizwa ni mfalume Selemani:

⁴¹ Watengeza nguzo mbiri,
mabakuli mairi na tadzi mbiri zotengezwa dza bakuli dzulu ya zo nguzo,
nyavu mbiri kpwa ajili ya kufwinika hizo tadzi mbiri zoikpwa dzulu ya nguzo,

⁴² makomamanga magana mane kpwa ajili ya nyavu hizo mbiri, safu mbiri za makomamanga kpwa chila nyavu kpwa kupamba zira tadzi mbiri zokala dzulu ya nguzo,

⁴³ go magari kumi,
na go mabeseni kumi gokala dzulu ya go magari,
⁴⁴ ro birika kulu,
na ng'ombe kumi na mbiri zokala tsinize,

⁴⁵ na nyungu za kuikira ivu, miko na mabeseni.

Miyo yosi iriyokala ndani ya Nyumba ya Mwenyezi Mlungu ambayo Hiramumu wamtengezera mfalume Selemani, yakala ya shaba iriyotuswa. ⁴⁶ Ye mfalume wavitengeza vivi vyosi ko dete ra Joridani, phatu phokala na ulongo kahi-kahi ya Sukothi na Sarethani. ⁴⁷ Selemani kayapima uziho wa miyo yosi hino kpwa kukala kala ni minji sana. Kpwa hivyo uziho wa shaba tauyamanyikana.

⁴⁸ Phahi Selemani watengeza miyo yosi yokala ndani ya Nyumba ya Mwenyezi Mlungu: Phatu pha kulavira sadaka pha zahabu, meza ya zahabu iriyokala ichiikirwa mikahe † ya kuikpwa mbere za Mlungu meza iyo kala ni ya zahabu.

⁴⁹ Vinara vya kuikira taa virivyoikpwa mbere za Phatu Phatakatifu Zaidi, vitsano uphande wa mwakani na vitsano uphande wa vurini vyatengezwa na zahabu swafi.

Mapambo ga maruwa,
taa,
na kpweleo

zatengezwa na zahabu swafi.

⁵⁰ Mabeseni
makasi ga kukatira tamba
mabakuli
visahani vya kuikira uvumba, vyetezo

7:48 7:48 Kutsama 30:1-3; Kutsama 25:23-30 † **7:48** 7:48-50 Mikahe ya kuikpwa mbere za Mlungu. Mkpwahe huno kala uchilaviwa kpwa Mwenyezi Mlungu, nao kala ni ishara ya kuonyesa kukalapho kpwa Mwenyezi Mlungu ndani ya nyumbaye. **7:49** 7:49 Kutsama 25:31-40

miko ya kuusira moho
 yatengezwa na zahabu swafi.
 Bawaba za miryango ya seemu ya Phatu
 Phatakatifu Zaidi
 Bawaba za miryango ya Nyumba ya kuvoya
 Mlungu
 zatengezwa na zahabu.

⁵¹ Phahi, mfalume Selemani wamala kazi zosi zirizohusu nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Tsona wareha mali yosi ambayo ise Daudi, kala wailavya kpwa Mwenyezi Mlungu. Yani feza, zahabu na iyo miyo na achiyiika kahi za vyumba vya kuikira hazina himo nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu.

8

Sanduku ra Chilagane rinarehwa ndani ya Nyumba ya Mlungu (2 Nyakati 5:2—6:2)

¹ Phahi, mfalume Selemani waakusanya mbereze hiko Jerusalemu atumia a Iziraeli na vilongozi osi a mbari na akulu a nyumba za Aiziraeli ili ashuhudiye kutuluzwa Sanduku ra Chilagane ra Mwenyezi Mlungu kula Sayuni, mudzi wa Daudi. ² Alafu atu osi a Iziraeli akusanyika mbere za mfalume Selemani wakati wa sikukuu ya mwezi wa Ethanimu yani mwezi

7:51 7:51 2 Samueli 8:11; 1 Nyakati 18:11 **8:1** 8:1 2 Samueli 6:12-16; 1 Nyakati 15:25-29 **8:2** 8:2 Alawi 23:34

wa sabaa.* ³ Atumia osi a Iziraeli akpwedza nao alavyadzi-sadaka ariunula ro Sanduku ra Chilagane. ⁴ Phahi alavyadzi-sadaka na Alawi aritsukula ro Sanduku ra Chilagane ra Mwenyezi Mlungu, na ro hema ra mkpwutano na miyo yosi mitakatifu iriyokala mo ndani ya hema. ⁵ Mfalume Selemani na mkpwutano wosi wa Iziraeli ariokala akakusanyika phamwenga naye mbere za Sanduku ra Chilagane, alavya sadaka za mang'ondzi na ng'ombe nyinji zisizoolangika. ⁶ Tsona alavyadzi-sadaka achirireha phatuphe Sanduku ra Chilagane cha Mwenyezi Mlungu phatuphe kwenye chumba cha ndani cha nyumba, yani, Phatu Phatakatifu Zaidi, tsini ya mapha ga makerubi. ⁷ Hinyo makerubi aandzula mapha gao dzulu ya phatu pha sanduku ra chilagane, aribwiningiza na mapha gao hiro sanduku ra chilagane phamwenga na migongoye ya kutsukurira. ⁸ Yo migongo kala ni mire, hata tsaze kala zinaoneka kula pho phatu phatakatifu, mbere ya cho chumba cha ndani, ela taiyaweza kuonekana kula kondze ya pho phatu phatakatifu. Migongo iyo ichere phapho hadi rero. ⁹ Mo ndani ya ro Sanduku ra Chilagane kala tamuna chitu, isiphokala vyo vipande viiri vya mawe, vyoandikpwa mumo ni Musa ko Horebu, ambako Mwenyezi Mlungu waika chilagane na atu a Iziraeli, ariphokala akatuluka tsi ya Misiri.

* **8:2** 8:2 Mwezi wa sabaa: mwezi huno wa Chikanani ni sawa na kahi-kahi ya mwezi wa tisiya hadi kahi-kahi ya mwezi wa kumi kahi za kalenda ya Chizungu. Chiyahudi nkuihwa Tishiri.

8:9 8:9 Kumbukumbu 10:5

¹⁰ Alavyadzi-sadaka ariphotuluka phara Phatu Phatakatifu, nyumba ya Mwenyezi Mlungu yaodzala ingu. ¹¹ Na nyo alavyadzi-sadaka taayaweza kuhenda huduma yao kpwa ro ingu, mana utukufu wa Mwenyezi Mlungu waodzaza yo nyumba ya kuvoya Mlungu.

¹² Chisha Selemani achiamba, “Mwenyezi Mlungu waamba kukala anaishi kpwenye chilungulungu cha jiza.†

¹³ Hakika nkakudzengera nyumba nono, ikale phatupho pha kuishi hata kare na kare.”

Hutuba ya Selemani
(2 Nyakati 6:3-11)

¹⁴ Phahi ye mfalume waagalukira nyo Aiziraeli osi arikokala aimire achiabariki, ¹⁵ achiamba, “Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli naatogolwe, mana kpwa nguvuze akatimiza ahadiye ariyomlaga baba Daudi. Iye waamba, ¹⁶ ‘Hangu nriphotuluza atu angu Aiziraeli kula tsi ya Misiri, sidzangbwetsambula mudzi wowosi wala mbari yoyosi ya Iziraeli ili nidzengerwe nyumba ndimoabudiwa mumo. Ela nikamtsambula Daudi, atawale atu angu Aiziraeli.’ ¹⁷ Baba Daudi kala akakusudiya kudzenga nyumba kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ¹⁸ Ela Mwenyezi Mlungu achimuamba baba Daudi, ‘Kpwa kukala

8:10 8:10 Kutsama 40:34-35 **8:12** 8:12 Zaburi 18:11; 97:2

† **8:12** 8:12 Maandishi ga Chiyunani hipha ganaamba, Mwenyezi Mlungu akaika dzuwa mlunguni, ela akaamba Iye andaishi kahi za chilungulungu cha jiza. **8:16** 8:16 2 Samueli 7:4-11; 1

Nyakati 17:3-10 **8:17** 8:17 2 Samueli 7:1-3; 1 Nyakati 17:1,2

wakusudiya kudzena nyumba kpwa nikale ndaabudiwa himo, wahendato kuaza dzambo dza hiri mwako moyoni. ¹⁹ Ela phahi, uwe kundanidzengera nyumba hiyo, ela mwanao wa kumvyala ndiye ndiyedzenga iyo nyumba ambamo nindaabudiwa.’ ²⁰ Phahi, Mwenyezi Mlungu akaitimiza ahadiye. Mana nkakala mfalume phatu pha baba na nkasagarira chihi cha ufalume cha Iziraeli, dza vira Mwenyezi Mlungu arivyoahidi. Tsona nikamdzengera nyumba Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ²¹ Kpwenye yo nyumba, nkatenga nafwasi ya kuika Sanduku ra Chilagane ambaro ndaniye muna chilagane cha Mwenyezi Mlungu arichoika na akare ehu, wakati ariphoatuluzza kula tsi ya Misiri.”

Mavoyo ga Selemani
(2 Nyakati 6:12–42)

²² Chisha Selemani waima mbere za pho phatu pha kulavira sadaka pha Mwenyezi Mlungu, mbere za mkpwutano wosi wa Aiziraeli, na achigolosa mikonoye kpwelekeza mlunguni, ²³ achiamba, “Ee Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, takuna Mlungu wanjina dza uwe, dzulu mlunguni, wala phapha tsini duniani. Uwe unatimiza chilaganecho cha mendzwa kpwa atumishio agbwirao malagizogo kpwa moyo yao yosi. ²⁴ Ukatimiza ahadi uriyomlaga mtumishio, baba Daudi. Hakika gara urigogomba na kanwayo, vivi rero ukagatimiza na mikonoyo.

²⁵ Sambu, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli nakuvoya utimize vyo vilaganevyo urivyomlaga mtumishio, baba Daudi. Mana uwe wamuamba, 'Kala atu a chivyazicho andadzi manyirira na mambo gosi ndigohenda, na kuphiya mbere zangu dza uwe urivyohenda, angetawala Iziraeli siku zosi.' ²⁶ Phahi, uwe Mlungu wa Iziraeli, nakuvoya utimize higo gosi urigomuahidi mtumishio, baba Daudi.

²⁷ "Ela, we Mwenyezi Mlungu, kpweli undasagala duniani? Ichikala hata mlunguni kwenye, wala mlunguni dzulu sana takukutosha, nkpwedzakala nyumba hino nchiyoidzenga?" ²⁸ Ela nakuvoya unisikize, na kunitimizira mavoyo gangu nikuvoyago, na kukuririra mberezo vivi rero, mimi mtumishio, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu. ²⁹ Navoya urinde nyumba hino usiku na mutsi, phatu ambapho waamba, 'Hipha ndipho atu ndioishimu dzina rangu,' ili ukasikire mavoyo ga mtumishio anaphovoya kuelekeya phatu hipha. ³⁰ Usikize mavoyo ga mtumishio na ga atuo Aiziraeli ndiphovoya kuno akaloza phatu hipha. Sikira phahi kula phako makaloni ko mlunguni, na usikirapho, huswamehe.

³¹ "Napho mutu akamkosera myawe na analondwa arye chirapho, naye achedzaapa mbere ya hipha phatupho pha kulavira sadaka ndani ya nyumba hino, ³² phahi sikira kula mlunguni na uamule. Aamule atumishio, mutu

mui mtiye adabu kulengana na uyiwe na ambaye kana makosa mrichire dza irivyo hakiye.

³³ “Napho atuo Aiziraeli akaturywa ni aviha aho kpwa kukala akakuhendera dambi, chisha achikuuyira na kuiha dzinaro, achikuvoya na kukulalamira ndani ya nyumba hino, ³⁴ phahi sikira kula mlunguni, uswamehe dambi ya atuo Aiziraeli na uauyize kpwenye tsi ambayo waapha aho na akare ao.

³⁵ “Napho mlunguni kukafungbwa na takuna mvula kpwa mana atuo akakuhenda dambi, achikuvoya kuno akalozza phatu hipha akuihe na ariche dambi zao kpwa sababu unaagayisa, ³⁶ phahi usikire hiko mlunguni, ukaswamehe dambi za atumishio, atuo Aiziraeli. Afundze atuo njira nono ambayo unalonda ailunge na urehe mvula kpwenye tsi uriyoapha atuo ikale urisi wao.

³⁷ “Napho tsi ikamenya ndzala au ukongo, au mimea inyale kpwa ukosefu wa mvula au manena, au ivamiywe ni ndzije au makunyati, au ichikala aviha aho akaazangira kpwenye midzi yao yosi, au ichikala phana shaka rorosi, au ukongo wowosi wa kutisha, ³⁸ mutu mmwenga au Aiziraeli osi achikuvoya rorosi, chila mmwenga achikala anamanya shidaye na sononoye, achiunula mikonoye kuloza nyumba hino, ³⁹ phahi sikira kula hiko mlunguni ukalako na uaswamehe. Chila mutu unamanya moyowe urivyo nawe mriphe kulengana na mahendoge (mana uwe tu ndiwe umanyaye maazo ga mioyo ya anadamu osi). ⁴⁰ Henda hivi ili

akuogophe uwe wakati wosi ndioishi kpwenye tsi uriyoapha akare ehu.

⁴¹ “Viratu vira, mjeni asiyekala mmwenga wa atuo Aiziraeli achedza kula tsi ya kure kpwa ajili ya dzinaro, ⁴² mana atu a mataifa ganjina andasikira nguma ya dzinaro kulu, uwezoo na nguvuzo za kutivya, edzapho na achivoya kuloza nyumba hino, ⁴³ musikire kula ko mlunguni, ukalako. Umujaliye hiye mjeni gosi ndigokuvoya, ili atu osi duniani akumanye na akuogophe dza atuo Aiziraeli ahendavyo na amanye kukala nyumba hino naidzenga ili uabudiwe mumo.

⁴⁴ “Atuo achiphiya vihani kpwendapigana na aviha aho na kokosi ndikokala ukaaphirika achikuvoya uwe Mwenyezi Mlungu kuno analola nyo mudzi urioutsambula na nyumba nriyokudzengera ili uabudiwe himo, ⁴⁵ phahi sikira mavoyo gao kula hiko mlunguni na uaphe ushindi.

⁴⁶ “Atuo achikuhendera dambi, mana takuna mutu asiyehenda dambi, nawe uareyere na uahende ashindwe ni aviha ao, aahale mateka aphiye nao kahi za tsi yao, iriyo kure au phephi, ⁴⁷ ichikala hiko ndikotsamizwa kpwa lazima ni aviha ao, andatubu na akuvoye uonere mbazi na aambe, ‘Hukahenda dambi, hukahenda ukaidi na kuhenda mai,’ ⁴⁸ kuko hiko kpwenye tsi ya aviha aho arioatsamiza kpwa lazima, achikuuyira na mioyo yao yosi na roho zao zosi na avoye kulola tsi yao uriyoapha akare ao, mudzi huno urioutsambula na nyumba hino niriyoizenga kpwa ajili ya dzinaro, ⁴⁹ phahi

sikira mavoyo gao na viriro vyao kula hiko mlunguni ukalako, uahende ashinde. ⁵⁰ Uaswamehe atuo achiokuhendera dambi na makosa gao gosi, uhende aviha aho akale na mbazi ili nao aphahe kpwaonera mbazi, ⁵¹ mana ni atuo na ni urisio, atu ambao waatuluza Misiri kula kpwa mateso makali dza moho wa tanuru ya chuma.

⁵² “Phundza mtumishio anaphokuvoya na atuo Aiziraeli anaphokusihi. Uajibu chila mara anaphokuririra. ⁵³ Kpwa kukala, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu, waatenga na atu a mataifa ganjina katika dunia, ili akale urisio, kama urivyogomba kutsupira Musa, mtumishio, wakati uriphoatuluza baba zehu kula tsi ya Misiri.”

Selemani anabariki atu

⁵⁴ Selemani ariphomala kuvoya mavoyo higo gosi na kuvoyera ayae kpwa Mwenyezi Mlungu, waunuka phara mbere za phatu pha kulavira sadaka, phatu ariphokala akachita magoyo achiunula mikonoye kuelekeya mlunguni. ⁵⁵ Waima, achiabariki Aiziraeli osi ariokala akakusanyika hipho, kpwa raka ra dzulu achiamba, ⁵⁶ “Naatogolwe Mwenyezi Mlungu ambaye waapha atue Aiziraeli kuishi kpwa amani, kulengana na ahadiye. Akatimiza ahadize zosi nono arizozilavya kutsupira kpwa mtumishiwe Musa. ⁵⁷ Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu, naakale naswi dza arivyokala na baba zehu. Hunavoya asihuriche, wala asihutsuphe. ⁵⁸ Iye naaihende mioyo yehu

imkuluphire (aelekeze mioyo yehu kpwakpwe), ili hulunge njiraze, hugbwire shariyaze, masharutige na hukumuze arizoapha baba zehu. ⁵⁹ Phahi, maneno gangu higa ambago ni voyo rangu mbere za Mwenyezi Mlungu nagakale phephi na Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu, usiku na mutsi naye amujalie mtumishiwe na atue Aiziraeli, ili aongokerwe katika mahitaji gao ga chila siku. ⁶⁰ Nago mataifa gosi duniani gandamanya kukala kpweli Mwenyezi Mlungu ndiye Mlungu wala takuna wanjina. ⁶¹ Namwi, dzilavyeni kpwa Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu, moyo kutsuka, mlunge masharutige na kulunga shariyaze zosi dza muhendavyo hivi rero.”

*Nyumba ya Mlungu
inaikpwa mbere za Mlungu
(2 Nyakati 7:4-10)*

⁶² Alafu, mfalume na Aiziraeli osi ariokala phamwenga naye amlavira Mwenyezi Mlungu sadaka. ⁶³ Naye Selemani wamlavira Mwenyezi Mlungu sadaka za amani: ng’ombe elufu mirongo miiri na mbiri na mang’ondzi laki mwenga na elufu mirongo miiri. Hivi ndi- vyo mfalume na Aiziraeli osi arivyoika yo nyumba mbere za Mwenyezi Mlungu. ⁶⁴ Siku iyo-iyo, mfalume watakasa seemu ya kahi- kahi ya muhala uriokala mbere za nyumba ya Mwenyezi Mlungu, mana hipho ndipho aripholavira sadaka za kuochwa, sadaka za mtserere na marunya ga sadaka za amani, kpwa sababu hipho phatu pha kulavira sadaka

pha shaba taphayatosha kpwa sadaka hizo za kuochwa, za mtsere na marunya ga sadaka za amani.

⁶⁵ Naye Selemani kpwa muda wa siku sabaa‡ wahenda sikukuu mbere za Mwenyezi Mlungu phamwenga na Aiziraeli osi. Nao kala ni atu anji sana arioenea kula phatu pha kumenyera Hamathi hadi chidzuhu cha Misiri. Yo sharee yaenderera kpwa siku kumi na ne. Siku ya sabaa kpwa kutakasa phatu pha kulavira sadaka, na siku ya sabaa kpwa sikukuu ya vibanda.

⁶⁶ Siku ya nane, Selemani waalaga atu; nao amtakira mfalume baraka, achiphiya makpwao na shangbwe na kuhererwa kpwa sababu ya unono wosi ambao Mwenyezi Mlungu wamuhendera Daudi, mtumishiwe na atue Aiziraeli.

9

*Mlungu anamtsembukira Selemani
ra phiri*

(2 Nyakati 7:11-22)

¹ Mfalume Selemani ariphomala kudzenga nyumba ya Mwenyezi Mlungu, nyumba ya chifalume na madzengo ganjina gosi arigokusudiya kudzenga, ² Mwenyezi Mlungu wamtsembukira tsona dza arivyomtsembukira hiko Gibioni. ³ Mwenyezi Mlungu wamuamba, “Nkasikira mavoyogo na chirirocho. Nami nkaitenga nyumba hino ambayo ukanidzengera na kuika

‡ **8:65** 8:65 Tafusiri zanjina zinaamba siku kumi na ne kpwa kulunga Chieburania chiambacho siku sabaa na siku sabaa, siku kumi na ne. **9:2** 9:2 1 Afalume 3:5; 2 Nyakati 1:7

dzina rangu himo hata kare na kare. Matso gangu na moyo wangu undakala himo siku zosi. ⁴ Nawe uchilunga njira zangu dza sowe Daudi, ukale na moyo mkamilifu uhende haki, uchitimiza gosi nirigokulagiza, uchilunga shariya zangu na mashauri gangu, ⁵ ndipho, ndaimarisha chihi cha ufalumeo dzulu ya Iziraeli hata kare na kare, dza nrivyomuahidi sowe Daudi, kuamba, 'Kundakosa mutu wa kusagala dzulu ya chihi cha ufalume cha Iziraeli.' ⁶ Ela uwe au anao mchigaluka na kuricha kunilunga, musiphogbwira shariya zangu na malagizo gangu nrigokuphani, mchendaihumukira milungu yanjina na kuyaabudu, ⁷ Phahi, ndaat-samiza atu angu, Aiziraeli, kula tsi hino ambayo nkaapha. Piya nyumba hino nriyoitenga kpwa ajili ya dzina rangu, ndairema na Iziraeli indakala tangaliye na utu wa kutsekpwa ni atu osi. ⁸ Nyumba hino indabanangbwa na kukala gandzo. Chila mutu atsupaye phephi andaangalala na kuisononekera nao andauza: 'Kpwa utu wani Mwenyezi Mlungu akaihenda hivi tsi hino na nyumba hino?' ⁹ Atu andaamba, 'Ni kpwa sababu amricha Mwenyezi Mlungu, Mlungu wao, ariyetuluza akare aho kula tsi ya Misiri na achigbwira milungu yanjina, achiiabudu na kuihumikira, ndipho Mwenyezi Mlungu achiarehera mashaka higa gosi.' "

Selemani anamupha Hiram

midzi mirongo miiri
(2 Nyakati 8:1-2)

¹⁰ Bada ya miaka mirongo miiri ambayo Selemani wamala kuzidzenga zo nyumba mbiri, nyumba ya Mwenyezi Mlungu na nyumbaye ya chifalume, ¹¹ mfalume Selemani wamupha Hiramumu mfalume wa Tiro midzi mirongo miiri ko Galilaya kpwa sababu Hiramumu wamphirikira Selemani mihi ya muerezi na miberoshi na piya zahabu, kulengana arivyolonda kpwa madzengo. ¹² Ela Hiramumu ariphofika Tiro na kuiona midzi iyo iriokala akahewa ni Selemani taiyafwahira. ¹³ Phahi, achimuuza Selemani, “Mwenehu, ni midzi ya viphi hino ambayo ukanipha?” Ndiyo sababu midzi iyo inaihwā “Tsi ya Kabuli” hata rero. ¹⁴ Hiramumu wamrehera mfalume Selemani zahabu kilo elufu tahu na magana sita.

Shuguli zanjina za Selemani
(2 Nyakati 8:3-18)

¹⁵ Higa ni maelezo kuhusu vira mfalume Selemani, arivyoahumira atu kpwa kazi za shokowa kudzenga nyumba ya Mwenyezi Mlungu, nyumbaye ya chifalume, Milo na ukuta wa Jerusalemu na piya katika kudzenga luphya midzi ya Hazori, Megido na Gezeri. ¹⁶ Gezeri ndio mudzi ambao mfalume wa Misiri wauteka, achiutiya moho na kuaolaga Akanani, enyezi a hinyo mudzi. Badaye, mwanawe wa chichetu aripholólwa ni Selemani, mfalume wa Misiri wamupha mudzi hinyo ukale zawadiye ya arusi. ¹⁷ Phahi, Selemani waudzenga luphya mudzi wa Gezeri. Piya wadzenga Bethi-Horoni ya tsini, ¹⁸ tsona

achidzenga Baalathi na mudzi wa Tamari urio nyika ya Juda. ¹⁹ Piya achidzenga midziye yosi ya kuikira hazina, magariye ga kuvwehwa ni farasi na anajeshie akuhumira farasi na chochosi aricholonda kudzenga katika Jerusalemu, Lebanoni au phatu phanjina katika ufalumewe. ²⁰ Atu anjina osi ariosala, Aamori, Ahiti, Aperizi, Ahivi na Ajobusi, ambao taayakala a taifa ra Iziraeli, ²¹ phamwenga na chivyazi chao ambao Aiziraeli taayaweza kuaangamiza kabisa, Selemani waahenda atumwae na achiahendesa kazi za shokowa hata rero. ²² Ela kahi ya Aiziraeli, Selemani kayahenda mutu hata mmwenga kukala mtumwa. Aiziraeli amuhumikira kpwa kukala asikari, vilongozi, majemadari, akulu, aimirizi a magariye ga kuvwehwa ni farasi na anajeshi akuhumira farasi. ²³ Hino ndiyo jumula ya akulu ariomirira atu ariohenda kazi za Selemani. Atu magana matsano na mirongo mitsano.

²⁴ Tsona mwana mchetu wa mfalume wa Misiri watsama kula mudzi wa Daudi, achendaishi kpwenye nyumbaye mwenye ambayo Selemani wamdzengera. Chisha Selemani wadzenga Milo.

²⁵ Selemani walavya sadaka za kuochwa na sadaka za amani kano tahu chila mwaka. Sadaka hizo wazilavya dzulu ya phatu pha kulavira sadaka ariphokala akamdzengera Mwenyezi Mlungu, achimfukizira Mwenyezi Mlungu uvumba ariphomala kuidzenga yo nyumba ya Mwenyezi Mlungu.

²⁶ Mfalume Selemani watengeza jahazi nyinji hiko Esioni-Geberi, phephi na Elothi, pwani ya Bahari Ya Shamu, kahi za tsi ya Edomu. ²⁷ Naye mfalume Hiram waahuma atumishie mabaharia amanyao bahari phamwenga na ahendadzi-kazi a Selemani. ²⁸ Asafiri kuphiya tsi ya Ofiri achendamrehera mfalume Selemani kilo elufu kumi na ne za zahabu.

10

Malikia wa Sheba ayamjambosa Selemani (2 Nyakati 9:1-12)

¹ Malikia wa Sheba ariphosikira nguma za Selemani, kpwa ajili ya dzina ra Mwenyezi Mlungu, wakpwedza kpwa Selemani kpwedzamjeza na maswali magumu. ² Wafika Jerusalemu phamwenga na atumishie anji sana phamwenga na ngamia anji ariotsukula manukato, zahabu nyinji na mawe ga samani. Arip Hofika kpwa Selemani wauza maswali gosi arigokala nago mwakpwe moyoni. ³ Naye mfalume Selemani wamjibu maswalige gosi, taphana hata swali mwenga ririromshinda. ⁴ Ye malikia wa Sheba ariphoona ikima ya Selemani na nyumba ariyoidzenga, ⁵ vyakurya vya phakpwe mezani, vira akulue arivyosagala pho mezani, vira ahendadzi-kazie arivyohumika na mavwazi gao, alavyadzi vinwadzie na mavwazi gao, sadaka za kuochwa ambazo wazilavya ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu, waangalala sana.

6 Phahi, wamuambira mfalume, “Mambo gosi nrigosikira kpwenye tsi yangu kuhusu kazizo na ikimayo ni kpweli! 7 Ela siyagaamini hadi nriphokpwedza na nchidzionera mwenye. Mbavi siyaambirwa hata nusuye. Ikimayo na kuongokerwako kundatsupa mambo nrigosikira. 8 Baha atuo!* Baha hinya atumishio anaokuhumikira siku zosi na kuphundza ikimayo! 9 Naatogolwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu, ambaye wafwahirwa ni uwe, achikuika dzulu ya chihi cha ufalume cha Iziraeli! Kpwa sababu Mwenyezi Mlungu anamendza Aiziraeli na analonda kpwaimarisha ta kare na kare, wakuika uwe ukale mfalume, ili utawale na haki na kuhenda irivyo sawa.”

10 Phahi Malikia achimupha mfalume zaidi ya kilo elufu ne za zahabu, vilungo vinji sana na mawe ga samani. Takuna ambaye kala akamrehera mfalume Selemani vilungo vinji sana dza vira virivyorehwa ni Malikia wa Sheba.

11 Tsona, majahazi ga Hiram garigoreha zahabu kula Ofiri, gareha kpwa unji mihi ya msandali na mawe ga samani. 12 Naye mfalume waihumira mihi iyo ya msandali kpwa ajili ya nguzo za nyumba ya Mwenyezi Mlungu na za nyumba ya mfalume na piya kpwa kutengeza ngephephe na vinanda vya aimbadzi. Takudzangbwerehwa mihi dza iyo wala kuonekana tsona hata rero.

13 Mfalume Selemani naye wamupha Malikia wa Sheba chila chitu arichochiaza na aricholonda, phamwenga na vitu vyanjina

* **10:8** 10:8 Chieburania chinaamba acheo, Chiyunani chinaamba atuo.

ambavyo Selemani wamupha kulengana na tabiyaye ya chifalume. Phahi Malikia wauya kpwakpwe iye na atumishie.

*Utajiri wa mfalume Selemani
(2 Nyakati 9:13–29)*

¹⁴ Phahi uziho wa zahabu arizophirikirwa Selemani kpwa mwaka, ni kilo elufu mirongo miiri na tahu. ¹⁵ Hino ni kanda na hira kodi iriyoriphiwa ni ahendadzi-bishara na achuuzi na Afalume osi a Warabuni na maliwali a tsi ya Iziraeli.

¹⁶ Mfalume Selemani watengeza ngao magana mairi za zahabu yobandwa. Chila ngao yatengezwa na kama kilo sabaa za zahabu.

¹⁷ Chisha achitengeza vingao vidide magana mahahu. Chila chingao chahumira kama kilo mbiri za zahabu. Naye mfalume waviika kpwenye nyumba iihwayo Tsaka ra Lebanoni.

¹⁸ Chisha mfalume watengeza chihi chikulu cha chifalume cha pembe za ndzovu na achichifwinika na zahabu swafi. ¹⁹ Chihi hicho kala china ngazi sita. Seemu ya dzulu yakala ya mduara na chaikirwa mwatu mwa kuikira mkpwono pandeze zosi mbiri. Piya kala china vizuka viiri vya simba viimire kanda-kanda ya mo mwatu mwa kuikira mikono. ²⁰ Piya kala kuna vizuka vya simba kumi na viiri vyaimiswa chimwenga hiku na chimwenga hiku, dzulu ya chila ngazi kahi ya hizo ngazi sita. Chihi dza hicho kala bado kutengezwa kpwenye ufalume wowosi.

²¹ Miyo yosi ya mfalume Selemani ya kunwera kala ni ya zahabu na miyo yosi iriyokala

kahi za Nyumba ya Tsaka ra Lebanoni kala ni ya zahabu swafi. Takuna iriyotengezwa na feza mana feza taiyaolangbwa kukala chitu cha samani wakati hinyo. ²² Kpwa kukala mfalume Selemani kala ana meli nyinji zokala zichiphiya Tarishishi phamwenga na meli za Hiram. Meli hizo kala zichisafiri mara mwenga chila bada ya miaka mihahu, nazo kala zinamrehera mfalume zahabu, feza, pembe za ndzovu, chima na tausi.

²³ Mfalume Selemani waatsupa afalume osi a dunia kpwa mali na ikima. ²⁴ Atu a tsi zosi akpwedza kpwa Selemani ili asikire ikimaye ariyowewa ni Mlungu. ²⁵ Mwaka bada ya mwaka, chila ariyekpwedza wamrehera zawadi nyinji; vitu vya feza na zahabu, piya nguwo, manemane,[†] vilungo, farasi na nyumbu.

²⁶ Mfalume Selemani wakusanya magari ga kuvwehwa ni farasi na anajeshi akuhumira farasi. Magarige kala ni elufu mwenga na magana mane na anajeshi akuhumira farasi elufu kumi na mbiri ambao waaika kpwenye midzi yenye vituwo vya magari ga kuvwehwa ni farasi na hiko Jerusalemu arikokala. ²⁷ Mfalume wahenda feza na zahabu zikale mayamaya dza mawe ko Jerusalemu. Mierezi nayo achiihenda ikale minji dza mihi ya mikuyu yokala tsi ya kugbwa. ²⁸ Farasi a Selemani nao arehwa kula Misiri na Kue.[‡] Nyo ahendadzi-bishara a mfalume akpwendaagula kula Kue. ²⁹ Bei ya gari mwenga

[†] **10:25** 10:25 manemane: au silaha. **10:26** 10:26 1 Afalume 4:26 **10:27** 10:27 Kumbukumbu 17:17 **10:28** 10:28 Kumbukumbu 17:16 [‡] **10:28** 10:28 Tafusiri zanjina zinaamba Kilikia.

ra kuvwehwa ni farasi kala ni vipande^S magana sita vya feza ko Misiri na farasi mmwenga kala ni vipande gana mwenga na mirongo mitsano. Chisha hinyo ahendadzi-bishara a mfalume kala achiaguzira afalume osi a Ahiti na a Aaramu.

11

Selemani anamkosera Mlungu

¹ Badaye Selemani wamendza sana achetu a chijeni. Mbali na mwana mchetu wa mfalume wa Misiri, walóla achetu a Amoabu, Aamoni, Aedomu, Asidoni na Ahiti, ² achetu a mataifa ganjina ambago Mwenyezi Mlungu waakahaza Aiziraeli achiamba, “Musilóle kpwao wala aho asilóle kpwenu kpwa sababu achetu hinyo andakugaluzani mioyo yenu ili muihumikire milungu yao.” Selemani waamendza sana achetu hinyo. ³ Selemani kala ana achetu magana sabaa, ana achetu a afalume, na ana-chetu magana mahahu. Hinyo achetu amgaluza moyowe. ⁴ Mana, ariphotsakala, ahee amgaluza moyo hata achiihumikira milungu yanjina, wala kayakala muaminifu kabisa kpwa Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe, dza ise Daudi arivyokala muaminifu. ⁵ Selemani wamuhumikira Ashitorethi, mlungu mchetu wa Asidoni na Milikomu, mlungu wa Aamoni ambaye kala ni tsukizo. ⁶ Hivyo, Selemani wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, wala kayalunga

§ 10:29 10:29 Tafusiri zanjina zahumira shekeli badala ya vipande. 11:1 11:1 Kumbukumbu 17:17 11:2 11:2 Kutsama 34:16; Kumbukumbu 7:3-4

kpwa ukamilifu mendzwa ya Mwenyezi Mlungu dza ise Daudi arivyohenda. ⁷ Selemani wadzenga phatu pha dzulu pha kumlavira kafara Kemoshi, mlungu wa Amoabu yekala ni tsukizo na phatu pha dzulu pha kumlavira kafara Moleki, mlungu wa Aamoni yekala ni tsukizo, ko dzulu ya mwango urio uphande wa mlairo wa dzuwa wa Jerusalemu. ⁸ Achihenda hivyo kpwa ahee osi a chijeni ambao afukiza uvumba na kuilavira kafara milungu yao.

⁹ Phahi, Mwenyezi Mlungu achimreyera Selemani, kpwa sababu ya kumricha Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, dzagbwe ye kala wadzionyesa kpwakpwe kano mbiri, ¹⁰ na kumlagiza asiabudu milungu ya chijeni. Selemani kayagbwira lagizo ra Mwenyezi Mlungu. ¹¹ Kpwa hivyo Mwenyezi Mlungu wamuambira Selemani, “Kpwa sababu ukaenderera kuhenda higa na kukakala muaminifu kulunga chilagane changu na shariya nrizokupha, ufalumeo ndauswa pande mbiri nimuphe mtumishio. ¹² Hata hivyo, kpwa ajili ya sowe Daudi, sindahenda hivyo wakati bado unaishi, ela utawala hinyo ndawuusa kula mikononi mwa mwanao. ¹³ Ela phahi hata ye mwanao sindamfuta ufalume wosi, ela ndamrichira mbari mwenga, kpwa ajili ya mtumishi wangu Daudi na kpwa ajili ya Jerusalemu, mudzi ambao nautsambula.”

*Mlungu anamuunurira Selemani
maadui*

¹⁴ Alafu Mwenyezi Mlungu wamuhenda Hadadi Muedomu, ariyekala wa chivyazi cha

mfalume wa Edomu, kukala mviha wa Selemani. ¹⁵ Wakati Daudi ariphoaangamiza Aedomu, Joabu, mkpwulu wa jeshi ra Daudi, waphiya hiko kuazika arioolagbwa. Joabu waaolaga alume osi a Edomu. ¹⁶ Joabu wakala kuko na Aiziraeli osi kpwa muda wa miezi sita, aphahe kuaangamiza kabisa alume osi a Edomu. ¹⁷ Ela Hadadi ambaye wakati hinyo kala ni muhana, wachimbira Misiri phamwenga na Aedomu anjina, atumwa a ise. ¹⁸ Hadadi na ayae auka Midiani achiphiya hadi Parani. Hiko ahala atu anjina achiphiya nao hadi Misiri, kpwa Farao mfalume wa Misiri. Mfalume hiye wamupha Hadadi nyumba, munda na chakurya. ¹⁹ Hadadi watsunukpwa ni mfalume wa Misiri. Kpwa hivyo mfalume wa Misiri wamruhusu shemegiye, yani mdide wa mchewe Malikiya Tapenesi alolwe ni Hadadi. ²⁰ Hiye mwanao mchetu wa Tapenesi wamvyarira Hadadi mwana ariyehwa Genubathi. Genubathi warerwa ni Tapenesi ndani ya nyumba ya mfalume wa Misiri, phamwenga na ana a mfalume.

²¹ Ela Hadadi ariphosikira hiko Misiri kukala Daudi na Joabu mkpwulu wa jeshi kala akafwa, wamuambira mfalume wa Misiri, "Niruhusu niuye kpwehu."

²² Ela mfalume wa Misiri achimuuza, "Ukakosa chitu chani phano hata ulonde kuuya kpwenu?"

Naye Hadadi wajibu, "Taphana nkosacho ela niricha tu niphiye."

²³ Piya, Mlungu wamuhenda Rezoni mwana wa Eliada, akale mviha wa Selemani. Rezoni

kala akamchimbira tajiriwe, mfalume Hadadezeri wa tsi ya Zoba. ²⁴ Rezoni wadzikusanyira atu achikala chilongozi wa kundi ra atu a fujo wakati Daudi ariphoolaga majeshi ga Zoba. Chikundi chicho cha atu a fujo chaphiya Damasikasi achendakala hiko na kumuhenda Rezoni akale mfalume wa Damasikasi. ²⁵ Rezoni wakala mviha wa Aiziraeli siku zosi za utawala wa Selemani, wamyuga Selemani dza viratu Hadadi arivyohenda. Kpwa hivyo, Rezoni waibera tsi ya Iziraeli naye watawala tsi ya Aramu.

Ahadi ya Mlungu kpwa Jeroboamu

²⁶ Jeroboamu mwana wa Nebati naye wamuasi mfalume. Jeroboamu hiyu kala ni Muefuraimu wa mudzi wa Sereda, mtumwa wa Selemani na nine kala ni gungu yehwa Serua. ²⁷ Hichi ndicho chisa choricha amkosere mfalume: Selemani wadzenga uwanja wa Milo na kudzenga myanya ya kuta zobomoka za mudzi wa ise Daudi. ²⁸ Jeroboamu waonekana kukala mvulana hodari na mwenye uwezo wa kuturya mambo. Wakati Selemani ariphoona kukala barobaro hiyu ana chadi, wamuika akale muimirizi wa kazi za shokowa zirizohendwa ni atu a chivyazi cha Yusufu.

²⁹ Siku mwenga, Jeroboamu ariphokala anasafiri kula Jerusalemu nabii Ahija wa mudzi wa Shilo wakutana naye njirani. Ahija kala akavwala nguwo nyiphya. Osi airi kala a machiyao kahi-kahi ya minda. ³⁰ Phahi, Ahija wavula johore dziphya, achirikpwanyulakpwanyula vipande kumi na viiri, ³¹ alafu wamuambira Jeroboamu, "Hala videmu

kumi vikale vyako mana Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, anaamba hivi: Vi sambi ndaukpwanyula ufalume na kuwuusa kpwenye mikono ya Selemani nami ndakupha uwe mbari kumi. ³² Ela iye, ndamrichira kabila mwenga kpwa ajili ya mtumishi wangu Daudi na kpwa ajili ya Jerusalemu ambao nautsambula kukala mudzi wangu katika mbari zosi za Iziraeli. ³³ Nindahenda hivyo kpwa sababu Selemani akaniricha na kuabudu milungu ya chijeni: Ashitorethi mlungu wa Asidoni, Kemoshi mlungu wa Amoabu na Milikomumu mlungu wa Aamoni. Iye kalungire njira zangu na kahendere irivyo sawa. Kakatii shariya zangu na malagizo gangu dza ise Daudi arivyohenda. ³⁴ Hata hivyo, sindamfuta ufalume wosi, ela ndamuhenda akale mkpwulu maishage gosi kpwa ajili ya mtumishi wangu Daudi ambaye namtsambula na ambaye walunga malagizo gangu na shariya zangu. ³⁵ Ela, ndamfuta mwanawe ufalume huno nami ndakupha uwe Jeroboamu mbari kumi. ³⁶ Hiye mwana wa Selemani ndamrichira mbari mwenga, ili wakati wosi mtumishi wangu Daudi, akale na taa ing'alayo siku zosi mbere zangu ko Jerusalemu, mudzi ambao nautsambula niike dzina rangu. ³⁷ Phahi, uwe Jeroboamu, ndakuhenda ukale mfalume wa Iziraeli nawe undatawala umendzavyo. ³⁸ Na ichikala undagbwira gosi ndigokulagiza na kulunga njira zangu, napho undahenda irivyo sawa mbere zangu kpwa kugbwira shariya zangu na uamuli wangu, dza vira mtumishi wangu Daudi arivyohenda, mimi ndakala

phamwenga nawe siku zosi. Na ndakuhenda mfalume wa Iziraeli na kuhakikisha kukala chivyazicho chindatawala bada ya uwe dza nirivyomuhendera Daudi. ³⁹ Tsona, ndagayisa chivyazi cha Daudi, ela si siku zosi.”

⁴⁰ Phahi, Selemani walonda kumuolaga Jeroboamu, ela Jeroboamu achichimbirira Misiri kpwa Shishaki mfalume wa Misiri. Naye wakala hiko hadi Selemani ariphofwa.

Chifo cha Selemani
(2 Nyakati 9:29-31)

⁴¹ Mambo ganjina ga Selemani, gosi arigohenda na ikimaye gaandikpwa kpwenye Chitabu cha Mambo ga Selemani. ⁴² Selemani watawala Iziraeli yosi kpwa miaka mirongo mine kula Jerusalem. ⁴³ Mwisho Selemani wafwa na achizikpwa vikurani pha akaree kahi za Mudzi wa Daudi. Mwanawe Rehoboamu achitawala badalaye.

12

Uasi wa mbari za Vurini
(2 Nyakati 10:1-19)

¹ Phahi, Rehoboamu waphiya Shekemu ambako Aiziraeli osi kala akakusanyika hiko ili amuhende mfalume. ² Naye Jeroboamu mwana wa Nebati ariphosikira higo, (mana kala bado achere Misiri ambako waphiya ariphomchimbira mfalume Selemani), wauya kula Misiri. ³ Aiziraeli ahuma atu kpwendamuiha. Phahi, iye phamwenga na Aiziraeli osi amlunga Rehoboamu achendamua, ⁴ “Sowe wahuhika

mzigo mziho. Phahi sambi, huphunguzire zo kazi ngumu na mzigo mziho ambao sowe wauhika.”

⁵ Naye Rehoboamu achiajibu achiamba, “Phiyani alafu muuye bada ya siku tahu.” Phahi, aphiya vyao.

⁶ Alafu mfalume Rehoboamu wauza ushauri wa atumia ambao kala ni ashauri a ise Selemani ariphokala mzima achiauza achiamba, “Mnanishauri niaambedze hano atu?”

⁷ Nao achimjibu achimuamba, “Rero uchikubali kukala mtumishi wa atu hinya na kuahumikira na ugombe nao maneno ga mtswano, andakala atumishio siku zosi.”

⁸ Ela Rehoboamu warema ushauri ariowewa ni hinyo atumia achialonda ushauri kula kpwa marikage ariokula nao ambao kala ni ashaurie.

⁹ Phahi, achiauza, “Munashauri huphi ndionipha ili nkajibu hara achioniamba niaphunguzire mzigo ambao baba waahika?”

¹⁰ Na hinyo marikage ariokula phamwenga naye achimuamba, “Atu hinyo achiogomba nawe kukuamba, ‘Sowe wauhika mizigo miziho ela uwe huphunguzire,’ kaajibu hivi, ‘Chala changu cha kanda nchiziho kuriko chibiru cha baba.’”

¹¹ Ichikala baba wakuhikani mizigo miziho phahi mino ndakuhikani miziho sana. Baba wakutiyani adabu na vikoto, ela mino ndakutiyani adabu na mchira wa tala.”

¹² Phahi, siku ya hahu Jeroboamu na atu osi auya kpwa mfalume Rehoboamu mana kala akaamba, “Uyani kpwangu bada ya siku tahu.”

¹³ Mfalume wapaza ushauri wa atumia na achi-
ajibu atu hinyo kpwa usiru, ¹⁴ achilunga ushauri
wa marikage, achiaambira, “Baba wakuhikani
mizigo miziho, nami ndauhenda ukale mziho
zaidi. Baba wakutiyani adabu na vikoto, ela
mino ndakutiyani adabu na mchira wa tala.”

¹⁵ Phahi mfalume waapaza atu hinyo, mana
Mwenyezi Mlungu walonda ikale hivyo ili
atimize nenore ariromuambira Jeroboamu
mwana wa Nebati, kutsupira Ahija kula Shilo.

¹⁶ Phahi, atu osi a Iziraeli ariphoona kukala
mfalume kaaphundza, amuambira:

“Huna mtalo wani swino kpwa Daudi?

Tahuna urisi wowosi kpwa mwana wa Jese.

Uyani kpwenu, mwimwi Aiziraeli!

Na uwe Daudi kamanyirire mwenye nyumbayo.”

Phahi Aiziraeli achiuya chila mutu kpwakpwe.

¹⁷ Ela Rehoboamu waenderera kuatawala
Aiziraeli okala kpwenye midzi ya Juda bahi.

¹⁸ Mfalume Rehoboamu wamuhuma Adoramu,*
ambaye kala ni muimirizi wa kazi za shokowa
aphiye kpwa Aiziraeli a vurini, ela nyo
achimpiga mawe hadi achifwa. Mfalume
Rehoboamu wapanda mairo kpwenye garire ra
kuvwehwa ni farasi achichimbirira Jerusalemu.

¹⁹ Phahi hangu phapho Aiziraeli a vurini arema
kutawalwa ni mbari ya Daudi hadi rero.

²⁰ Atu osi a Iziraeli ariphophaha habari kukala
Jeroboamu akauya kula Misiri, amuiha kpwenye
mkpwutano, achimuika kukala mfalume wa
Iziraeli yosi. Takuna mbari yanjina yodziunga

12:16 12:16 2 Samueli 20:1
Adoniram. Soma 1 Afalume 4:6.

* **12:18** 12:18 Adoramu:

na mryango wa Daudi isiphokala tu mbari ya Juda.

*Unabii wa Shemaya
(2 Nyakati 11:1-4)*

²¹ Rehoboamu ariphofika Jerusalemu, waku-sanya anajeshi sujaa a viha elufu gana mwenga na mirongo minane a mbari ya Juda na ya Benjamini, ili apigane na Aiziraeli a vurini, na awuuyize ufalume wosi kpwa Rehoboamu mwana wa Selemani. ²² Ela Mwenyezi Mlungu achigomba na Shemaya mutu wa Mlungu achimuamba: ²³ “Muambire Rehoboamu mwana wa Selemani, mfalume wa Juda na atu osi a mbari ya Juda na Benjamini na atu anjina, ²⁴ kukala mimi Mwenyezi Mlungu naamba hivi, ‘Musiphiye, wala msipigane na ndugu zenu, Aiziraeli. Chila mutu nauye kpwakpwe kaya, mana higo chigohendeka ni mpango wangu.’ ” Phahi, alunga malagizo ga Mwenyezi Mlungu, na achiuya makpwao dza vyo Mwenyezi Mlungu arivyoalagiza.

*Jeroboamu anatengeza ana ng’ombe
a zahabu*

²⁵ Phahi, mfalume Jeroboamu waudzenga luphya mudzi wa Shekemu kpwenye tsi ya myango ya Efuraimu. Waishi hiko. Badaye wakpwendadzenga mudzi wa Penueli. ²⁶ Alafu Jeroboamu achiaza mwakpwe moyoni, “Vino, uno ufalume taundauya kpwa jamaa ya mfalume Daudi? ²⁷ Ichikala atu hinya andaenderera kpwendalavya sadaka ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu hiko Jerusalemu, mioyo yao

indamgalukira bwana wao Rehoboamu mfalume wa Juda. Andaniolaga na amuuyire mfalume wa Juda.”

²⁸ Phahi, mfalume wauza ushauri ayae, achitengeza ana ng’ombe airi a zahabu. Alafu waambira atu, “Ni kazi mbifu yo muhendayo ya kukpwera kuphiya Jerusalemu kpwenda-kpwenda kpwendavoya. Lolani mwino Aiziraeli, hino ndiyo milungu yenu iriyokutuluzani kula tsi ya Misiri!” ²⁹ Waika mmwenga mudzi wa Betheli na wa phiri mudzi wa Dani. ³⁰ Dzambo hiri rakala dambi, mana atu alungana kpwendaabudu mbere za hiye wa Betheli na hata wa hiko Dani. ³¹ Jeroboamu piya wadzenga mizuka phatu pha dzulu, achitsambula alavyadzi-sadaka ambao kala sio a chivyazi cha Lawi. ³² Jeroboamu piya waihenda siku ya kumi na tsano ya mwezi wa nane† ikale sikukuu sawa na sikukuu ya chidini yokala inahendeka hiko Juda. Walavya sadaka phatu pha kulavira sadaka ariphotengeza, hiko Betheli mbere za hara ana ng’ombe ariotengeza. Waika alavyadzi-sadaka arioatsambula ahumike chila phatu pha dzulu pha kulavira sadaka ariphotengeza. ³³ Siku iyo ya kumi na tsano ya mwezi wa nane,‡ ambayo wayiika ye mwenye, waphiya Betheli kpwendalavya sadaka. Phahi wabunisha

12:28 12:28 Kutsama 32:4 **12:32** 12:32 Alawi 23:33-34

† **12:32** 12:32 Siku hino ya kalenda ya mwezi wa kung’ala inagbwa sawa na mwisho wa mwezi wa kumi au mwanzo wa mwezi wa kumi na mwenga wa kalenda ya Chizungu, mwezi mmwenga bada ya sharee ya vibanda. Lola Alawi 23:34.

‡ **12:33** 12:33 Mwezi dza 1 Afalume 12:32.

sikukuu iyo ariyoyiika kpwa ajili ya Aiziraeli ili Aiziraeli ailunge siku zosi na ye mwenye achipanda kuelekeya phatu pha kulavira sadaka, kufukiza uvumba.

13

Nabii analani ibada hiko Betheli

¹ Jeroboamu ariphokala aimire phephi na phatu pha kulavira sadaka ili afukize uvumba, mutu wa Mlungu kula Juda watsoloka Betheli na ujumbe wa Mwenyezi Mlungu. ² Mutu hiyu wakota kululu achigomba kuhusu pho phatu pha kulavira sadaka kpwa neno ra Mwenyezi Mlungu na achiamba, “We phatu pha kulavira sadaka, Mwenyezi Mlungu anaamba hivi, ‘Kundavyalwa mwana katika nyumba ya Daudi, dzinare ni Josiya. Hiye andahala alavyadzi-sadaka ahumikao kpwa ibada na kufukiza uvumba dzuluyo na alavye sadaka dzuluyo. Hakika, mifupha ya atu indaochwa pho dzuluyo!’ ” ³ Mutu hiye waonyesa ishara siku iyo-iyoyi achiamba, “Hino ndiyo ishara Mwenyezi Mlungu achiyoamba, ‘Phatu hipha pha kulavira sadaka phandaahuka na ivu rikalaro dzuluye rindamwagika.’ ”

⁴ Mfalume Jeroboamu ariphosikira maneno higo ga mutu wa Mlungu dzulu ya phatu pha kulavira sadaka hiko Betheli, wagolosa mkpwono achiamba, “Mgbwireni hiye mutu!” Na mara mwenga hura mkpwonowe ariougolosa, wadina, kayaweza tsona kuukundza. ⁵ Phatu pha kulavira sadaka napho phachiahuka na

ivure richimwagika photsi, dza viratu yuya mutu wa Mlungu arivyolavya ishara ya ujumbe wa Mwenyezi Mlungu. ⁶ Phahi, mfalume Jeroboamu wamuambira nabii, “Tafadhali, msihi Mwenyezi Mlungu, Mlunguo anionere mbazi, na univoyere mkpwono wangu uphole na uweze kuuyira kuhenda kazi.”

Naye nabii wavoya na kumririra Mwenyezi Mlungu na mkpwono wa mfalume uchiphola, uchiuyira haliye ya zamani. ⁷ Alafu mfalume wamuambira mutu wa Mlungu, “Karibu kpwangu kaya ukarye chakurya nami ndakupha zawadi.”

⁸ Ela mutu wa Mlungu wamuamba, “Hata kama undanipha nusu ya ufalumeo, sindaphiya phamwenga nawe. Sindarya wala kunwa madzi phatu hipha. ⁹ Manage Mwenyezi Mlungu wani-lagiza achiniamba, ‘Usirye chakurya au kunwa madzi, wala usiuye kpwa njira iyo uchiyolunga kpwedzera hipha.’ ” ¹⁰ Phahi, mutu yuya waphiya vyakpwe, wala kayauya na njira hira ariyokpwedzera Betheli.

Nabii mkare wa Betheli

¹¹ Wakati hinyo, kpwakala nabii mmwenga mkare ko Betheli. Anae akpwendamsemurira mambo gosi yuya mutu wa Mlungu arigohenda siku hiyo, hiko Betheli. Amuambira piya gara maneno yuya mutu arigomuambira mfalume Jeroboamu. ¹² Ise yao achiauza, “Akagbwira njira iphi?” Nao achimuonyesa njira ariyogbwira yuya mutu wa Mlungu kula Juda. ¹³ Naye waambira anae, “Ntayarishirani punda.” Nao amtayarisha punda naye achipanda dzuluye.

14 Wamlunga-lunga yuya mutu wa Mlungu, achimkuta asegere tsini ya muhi wa mwaloni. Phahi, wamuza, “We ndiwe yuya mutu wa Mlungu kula Juda?”

Naye wamjibu, “Ooo, ndimi.”

15 Yuya nabii achimuamba, “Karibu kpwangu kaya, ukarye chakurya.”

16 Ela ye achimuambira, “Siweza kuuya phamwenga nawe, wala kuinjira mwako nyumbani. Sindarya chakurya wala kunwa madzi hipha, 17 mana Mwenyezi Mlungu wanikahaza nisirye chakurya wala kunwa madzi, wala nisiuye na njira nchiyokpwedzera.”

18 Yuya nabii mkare achimuamba, “Mimi piya ni nabii dza uwe na Mwenyezi Mlungu akagomba nami kpwa njira ya malaika akaamba, ‘Muuyize kpwako, arye chakurya na kunwa madzi.’ ” Ela yuya nabii mkare wakala anamchenga tu.

19 Phahi, yuya mutu wa Mlungu wauya phamwenga naye, achirya chakurya na kunwa madzi kpwa hiye nabii mkare. 20 Aripbokala anarya, neno ra Mwenyezi Mlungu ramwedzera yuya nabii mkare ariyemuuyiza 21 naye wamririra yuya mutu wa Mlungu kula Juda achimuamba, “Mwenyezi Mlungu anaamba hivi: ‘Kpwa kukala ukaasi neno ra Mwenyezi Mlungu nawe kukalunga lagizo Mwenyezi Mlungu, Mlunguo arirokupha, 22 ela ukauya ukarya chakurya na kunwa madzi phatu hipha ambapho waambirwa usirye chakurya wala kunwa madzi. Phahi, mwirio taundazikpwa kpwenye

vikura vya ano sowe.’ ” ²³ Aripomala kurya, yuya nabii mkare wamtayarishira yuya mutu wa Mlungu punda naye achiphiya vyakpwe.

²⁴ Aripomkala anaphiya vyakpwe, simba wakp-wedzamuolaga. Mwiriwe wabwagbwa pho njirani, pundawe na ye simba achiima pho phephi. ²⁵ Ndipho atu ariotsupa hipho na kuriona lufu njirani na simba aimire pho phephi, apiya hadi mudzi wa yuya nabii mkare rimokala anaishi, achiaambira atu. ²⁶ Yuya nabii ambaye kala akamkaribisha kpwakpwe aripomokira mambo higo, waamba, “Hiye ni yuyatu mutu wa Mlungu ariyerema kulunga neno ra Mwenyezi Mlungu! Kpwa hivyo Mwenyezi Mlungu akamuhuma simba, akamshambuliya na kumuolaga dza vyo arivyoambirwa.”

²⁷ Hipho waambira anae, “Ntayarishirani punda.” Nao amutayarishira. ²⁸ Nabii mkare waphiya, achendakuta lufu ra mutu wa Mlungu njirani na simba na pundawe a pho phephi. Yuya simba kayarya rira lufu wala kayamphaphula punda. ²⁹ Phahi, yuya nabii mkare warihala hiro lufu ra mutu wa Mlungu, wariika dzulu ya pundawe, achiriuyiza Betheli, kpwendaomboleza chifoche na kumzika. ³⁰ Phahi, wamzika katika mbiraye mwenye alafu iye phamwenga na anae aomboleza chifoche achiamba, “Mayo Mwenuhu!” ³¹ Bada ya mazishi nabii hiye waambira anae, “Nchifwa, nizekani mbira hino achimozikpwa mutu wa Mlungu, mifupha yangu ikale phephi na mifuphaye. ³² Kpwa kukala maneno gosi arigoambirwa ni Mwenyezi Mlungu kuhusu phatu pha kulavira sadaka ko Betheli na

mizuka yosi iriyo phatu pha dzulu hiko midzi ya Samariya, hakika gandakala.”

³³ Hata bada ya higa Jeroboamu kayaricha uyiwe, waenderera kutsambula atu a kawaida kukala alavyadzi-sadaka, ahumike mwatu mwa dzulu mwa kulavira sadaka. Mutu yeyesi ariyemendza, mfalume wantenga kukala mlavyadzi-sadaka wa mwatu mwa dzulu mwa kulavira sadaka. ³⁴ Hendo hiri rakala dambi kpwa nyumba ya Jeroboamu hata richisababisha nyumbaye ibanangbwe na kuangamizwa hipha duniani.

14

Chifo cha mwana wa Jeroboamu

¹ Wakati hinyo, Abija mwana wa mfalume Jeroboamu, walumwa. ² Jeroboamu wamuambira mchewe, “Dziguze ili atu asimanye kukala u mkpwaza Jeroboamu, uphiye Shilo kpwa nabii Ahija ariyenimba ndakala mfalume wa Iziraeli. ³ Mphirikire miaka kumi, keki na mtungi wa asali. Iye andakuambira galondagomphaha mwana wehu.”

⁴ Phahi, mkpwaza Jeroboamu wahenda hivyo, wauka achiphiya vyakpwe Shilo kpwa Ahija. Wakati hinyo, Ahija kala kaweza kuona kpwa sababu matsoge gapofulwa kpwa utumia. ⁵ Ela Mwenyezi Mlungu achimuambira kare Ahija, “Lola, mkpwaza Jeroboamu a njirani aredza akuuze ndigomphaha mwanawe mkpwongo. Achifika andadzihenda ni mchetu wanjina nawe undamuamba hivi na hivi.” ⁶ Phahi Ahija ariphosikira misindo ya nyayoze phakpwe

mryangoni, wamuamba, “Karibu ndani mkpwaza Jeroboamu. Ela phahi mbona unadzhinda kukala u mchetu wanjina? Nina ujumbe ambao ni mui sana kpwako! ⁷ Phiya ukamuambire Jeroboamu, Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, anaamba hivi, ‘Nákutsambula kahi ya atu, nchikuhenda chilongozi wa atu angu Aiziraeli, ⁸ náhenda ufalume utuluke kpwa chivyazi cha Daudi, nchikupha uwe. Ela we, u chinyume kabisa cha mtumishi wangu Daudi ambaye wagbwira malagizo gangu. Walunga mapenzi gangu kpwa moyowe wosi na kuhenda tu ririro sawa mbere za matso gangu. ⁹ Ela we ukakosera sana, kuriko hara osi ariokutan-guliya. Ukanitsukiza kpwa kutengeza milungu yanjina, vizuka vya kutengezwa na chuma, chisha ukaniricha. ¹⁰ Phahi, ndairehera nyumba ya Jeroboamu mashaka, ndaolaga alume osi a nyumbaye katika Iziraeli, akale ni atumwa au atu huru. Atu osi a nyumbaye ndaaocha dza vira mutu anavyoocha mavi, hadi gaphye tsetsetse. ¹¹ Mutu yeyesi wa nyumba ya Jeroboamu ndiyefwerera mudzini, madiya gandamurya na yeyesi ndiyefwerera mundani, andariwa ni nyama a mapha.’ Mwenyezi Mlungu ndiye chiyeamba hivyo.

¹² “Kpwa vivyo, unuka, uuye kpwako kaya. Mara tu nyayozo ndiphovyoga kpwenu mudzini, mwanao andafwa. ¹³ Atu osi a Iziraeli andamririra na kumzika. Ela, ni iye tu wa nyumba ya Jeroboamu ndiyezikpwa, mana ni iye tu ariyeonekana ndaniye muna dzambo rinarom-

fwahira Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ¹⁴ Tsona rero hino, Mwenyezi Mlungu andaika mfalume wanjina katika Iziraeli ambaye andao-laga atu a nyumba ya Jeroboamu. ¹⁵ Hakika, Mwenyezi Mlungu andaapiga Aiziraeli nao andasumbiswa dza nyasi isumbiswavyo ndani ya muho. Andaatuluza kula tsi hino nono ariyoipha baba zao na kuatawanya kure, ng'ambo ya muho Yufurati, kpwa sababu amtsukiza Mwenyezi Mlungu kpwa kutengeza Ashera. ¹⁶ Mwenyezi Mlungu kandajali tsona Iziraeli kpwa sababu ya dambi za Jeroboamu ambaye wahenda dambi na kuasababisha Aiziraeli nao ahende dambi.”

¹⁷ Phahi, mkpwaza Jeroboamu waunuka, achiphiya vyakpwe, hadi Tirisa. Mara tu ariphovyoga chizingiti cha nyumba, yuya mwana achifwa. ¹⁸ Atu osi a Iziraeli achimzika na kumririra dza vyo Mwenyezi Mlungu arivyogomba, kutsupira nabii Ahija, mtumishiwe.

Chifo cha Jeroboamu

¹⁹ Mahendo ganjina ga mfalume Jeroboamu, vira arivyopigana viha na arivyotawala, gosi gaandikpwa kpwenye Chitabu cha Kumbukumbu za Afalume a Iziraeli. ²⁰ Jeroboamu watawala kpwa muda wa miaka mirongo miiri na miiri, na ariphofwa mwanawe Nadabu watawala badalaye.

Mfalume Rehoboamu wa Juda (2 Nyakati 11:5—12:15)

²¹ Rehoboamu mwana wa Selemani watawala Juda. Kala ana umuri wa miaka mirongo mine

na mmwenga ariphoandza kutawala. Naye watawala kpwa muda wa miaka kumi na sabaa katika Jerusalemu, mudzi ambao Mwenyezi Mlungu wautsambula kahi ya midzi ya mbari zosi za Iziraeli ili aabudiwe himo. Nine wa Rehoboamu waihwa Naama, Muamoni.

²² Atu a Juda ahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Amtiya wivu kpwa dambi zao ari-zohenda, nyinji kuriko za ise zao. ²³ Mana nao piya adzitengezera mwatu mwa dzulu mwa ibada, minara ya kulavira sadaka na nguzo za Ashera, dzulu ya chila chidzango chire na tsini ya chila muhi wenye makodza maitsi. ²⁴ Kpwakala malaya kahi za nyumba za ibada za tsi iyo ariohenda mahendo ga kutsukiza, sawa-sawa na gara mahendo ga mataifa ganjina ambago Mwenyezi Mlungu wagazola mbere za Aiziraeli.

²⁵ Mwaka wa tsano wa utawala wa Rehoboamu, Shishaki mfalume wa Misiri washambuliya Jerusalemu. ²⁶ Wahala hazina yosi ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu na ya nyumba ya mfalume. Wahala chila chitu piya ngao zosi za zahabu zotengezwa ni mfalume Selemani. ²⁷ Naye mfalume Rehoboamu achitengeza ngao za shaba badalaye na achizipha akulu a arindzi ariorinda mryango wa nyumba ya mfalume. ²⁸ Chila mfalume ariphoinjira nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu, arindzi a ryango azihala, na badaye aziuyiza chumba cha arindzi a ryango.

14:23 14:23 2 Afalume 17:9-10 **14:24** 14:24 Kumbukumbu 23:17 **14:25** 14:25 2 Nyakati 12:2-8 **14:26** 14:26 1 Afalume 10:16-17; 2 Nyakati 9:15-16

²⁹ Mahendo ganjina ga Rehoboamu na gosi arigohenda gaandikpwa kpwenye Chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Juda. ³⁰ Siku zosi kpwakala viha kahi ya Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Rehoboamu wafwa na achizikpwa kpwenye vikura vya akaree, kpwenye mudzi wa Daudi. Nine kala ndiye Naama, Muamoni. Na mwanawe Abija achitawala badalaye.

15

Mfalume Abijamu wa Juda (2 Nyakati 13:1—14:1)

¹ Abijamu waandza kutawala Juda mwaka wa kumi na nane wa utawala wa mfalume Jeroboamu mwana wa Nebati. ² Watawala muda wa miaka mihahu hiko Jerusalemu. Nine, ambaye kala ni mwana mchetu wa Abusalomu,* waihua Maaka. ³ Abijamu walunga dambi zosi za ise arizozihenda kabila ya iye, wala moyowe tauyakala muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe, dza tsaweye Daudi arivyokala. ⁴ Hata hivyo, kpwa ajili ya Daudi, Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe, wamupha Abijamu mwana ndiyetawala bada ya iye, akale taa ya kung'ala ko Jerusalemu na kuyiika imara. ⁵ Mwenyezi Mlungu wahenda hivyo kpwa sababu Daudi wahenda haki mbereze na kayahenda chinyume cha malagizo ga Mwenyezi Mlungu siku zosi za maishage, isiphokala tu rira dzambo ra Uriya

* **15:2** 15:2 Abishalomu, namuna yanjina ya kuhadza dzina hiro ni Abusalomu. Soma piya msitari wa 10. **15:4** 15:4 1 Afalume 11:36 **15:5** 15:5 2 Samueli 11:1-27

Muhiti. ⁶ Phahi kpwakala viha kahi ya Rehoboamu na Jeroboamu siku zosi za maisha ga Abijamu.

⁷ Mahendo ganjina ga Abijamu na gosi arigohenda gaandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Juda. Abijamu na Jeroboamu aishi katika hali ya viha. ⁸ Mwisho, Abijamu wafwa na achizikpwa kpwenye mudzi wa Daudi na mwanawe Asa watawala badalaye.

Asa, mfalume wa Juda
(2 Nyakati 15:16—16:6)

⁹ Mwaka wa mirongo miiri wa utawala wa Jeroboamu mfalume wa Iziraeli, Asa waandza kutawala hiko Juda. ¹⁰ Naye watawala ko Jerusalem, kpwa muda wa miaka mirongo mine na mwenga. Wawaye kala achiihwa Maaka, mwana mchetu wa Abusalomu. ¹¹ Asa wahenda haki mbere za Mwenyezi Mlungu, dza mkarewe Daudi. ¹² Wazola malaya a mwatu mwa kuabudu tsi yosi na achiusa vizuka vyosi ambavyo ano ise kala akavitengeza. ¹³ Piya wamfuta cheo cha umalikia wawaye yeihwa Maaka kpwa kukala watengeza chizuka cha Ashera ambacho kala ni tsukizo. Iye wachivundza-vundza na achichiocha kpwenye Dete ra Kidironi. ¹⁴ Dzagbwe kayabananga mwatu mwa dzulu mwa kuabudu milungu, Asa kala ni muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu maishage gosi. ¹⁵ Naye wareha nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu miyo ya feza na ya zahabu

yotengbwa kpwa ajili ya Mlungu ni ise na yoitenga ye mwenye.

¹⁶ Mfalume Asa wa Juda na mfalume Baasha wa Iziraeli akala na viha kahi yao siku zao zosi. ¹⁷ Tsona Baasha mfalume wa Iziraeli washambuliya tsi ya Juda na achidzenga ngome ko mudzi wa Rama, ili aphahe kuzuwiya mutu yeyesi kutuluka wala kuinjira tsi ya Asa, mfalume wa Juda. ¹⁸ Alafu mfalume Asa wahala feza yosi na zahabu yosi iriyosala kula kpwa hazina ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu na kula hazina ya nyumba ya mfalume, achiapha atumishie amphirikire Beni-Hadadi, mwana wa Taburimoni, mdzukulu wa Hezioni, Mfalume wa Shamu, yesagala Damasikasi, akamuambire, ¹⁹ “Nahuike mapatano ga umwenga wehu dza vira baba na sowe arivyohenda. Lola, nkakuhumira zawadi ya feza na zahabu. Phahi, phiya ukavundze mapatano ga ushirikiano urio kahi za uwe na mfalume Baasha wa Iziraeli, ili ariche kunishambuliya.” ²⁰ Hiphho mfalume Beni-Hadadi wamphundza Asa, achihuma akulu a jeshi kpendapiga midzi ya Iziraeli. Nao achishinda Ijoni, Dani, Abeli-Bethi-Maaka, Kinerethi[†] yosi na tsi yosi ya Nafutali. ²¹ Mfalume Baasha ariphophaha habari, waricha kudzenga mudzi wa Rama achendaishi Tirisa. ²² Ndipho mfalume Asa wapiga mbiru kpwa atu osi a Juda, bila kuricha hata mutu mmwenga, nao achitsamiza mawe na mbao kula Rama, vitu ambavyo Baasha kala akavihumira kudzengera Rama. Phahi

[†] **15:20** 15:20 Kinerethi: Tsi iriyo phephi na ziya ra Galilaya.

mfalume Asa wavihumira kudzengera mudzi wa Geba, ko Benjamini na mudzi wa Mizipa.

²³ Mahendo ganjina gosi ga Asa, kuongoker-wakpwe, na gosi arigohenda na midzi yosi ariy-oidzenga, gosi gaandikpwa kpwenye chitabu cha Afalume a Juda. Wakati wa utumiawe, Asa wagb-wirwa ni ukongo wa magulu. ²⁴ Mwishirowe, Asa wafwa achizikpwa kpwenye mudzi wa Daudi, phamwenga na akaree. Mwanawe Jehoshafati achitawala badalaye.

Nadabu, mfalume wa Iziraeli

²⁵ Mwaka wa phiri wa utawala wa Asa hiko Juda, Nadabu mwana wa Jeroboamu waandza kutawala tsi ya Iziraeli. Watawala muda wa miaka miiri. ²⁶ Nadabu wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Walunga mwendo wa ise na kosare ra kuasababisha Aiziraeli kuhenda dambi. ²⁷ Phahi Baasha mwana wa Ahija, wa mbari ya Isakari, wampangira njama mbii ya kumuolaga Nadabu. Hiphho Nadabu na Aiziraeli osi ariphokala anashambuliya mudzi wa Gibethoni wa Afilisti, ²⁸ Baasha wamuolaga, na achitawala badalaye. Hinyo wakala mwaka wa hahu wa utawala wa mfalume Asa wa Juda. ²⁹ Mara tu ariphoandza kutawala, Baasha waolaga atu osi a nyumba ya Jeroboamu. Kayaricha moyo hata mutu mmwenga wa nyumba ya Jeroboamu. Iyo yakala sawa na gara Mwenyezi Mlungu arigogomba kpwa njira ya mtumishiwe Ahija wa mudzi wa Shilo. ³⁰ Mambo higa gahendeka kpwa sababu Jeroboamu wamtsukiza Mwenyezi

Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, kpwa dambiye na kpwa kuasababisha Aiziraeli ahende dambi.

³¹ Mambo ganjina ga Nadabu na gosi arigohenda gaandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli. ³² Mfalume Asa wa Juda na mfalume Baasha wa Iziraeli akala na viha kahi yao siku zao zosi.

Baasha, mfalume wa Iziraeli

³³ Mwaka wa hahu wa utawala wa Asa mfalume wa Juda, Baasha mwana wa Ahija, waandza kuitawala Iziraeli hiko Tirisa. Watawala muda wa miaka mirongo miiri na mine. ³⁴ Baasha wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Walunga mwendo wa Jeroboamu na kosare ambaro kpwa hiro waahenda Aiziraeli ahende dambi.

16

¹ Siku mwenga, Mwenyezi Mlungu wagomba na Jehu mwana wa Hanani kuhusu Baasha achiamba, ² “We Baasha, mino nákuunula kula vumbini, nchikuhenda chilongozi wa atu angu, Aiziraeli. Nawe ukalunga mwendo wa Jeroboamu. Ukaahenda atu angu Aiziraeli anikosere ahende dambi na kunireyeza kpwa dambi zao. ³ Phahi, uwe Baasha ndakuangamiza tsetsetse phamwenga na nyumbayo. Tsona, ndaihenda nyumbayo ikale dza vira nirivyohenda nyumba ya Jeroboamu mwana wa Nebati. ⁴ Mutu yeyesi wa nyumbayo ndiyefwerera ndani ya mudzi, andariwa ni madiya na yeyesi ndiyefwerera mundani, andariwa ni nyama a mapha.”

⁵ Mahendo ganjina gosi ga Baasha na usu-jaawe, waandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli. ⁶ Baasha wafwa, achizikpwa hiko Tirisa, mwanawe Ela achitawala badalaye. ⁷ Mwenyezi Mlungu wagomba tsona kutsupira nabii Jehu mwana wa Hanani kuhusu Baasha na nyumbaye kpwa sababu ya mai arigohenda mbere za Mwenyezi Mlungu. Baasha wamtsukiza Mwenyezi Mlungu kpwa mahendoge. Waiga Jeroboamu na nyumbaye na kuisababisha nyumbaye iaangamizwe.

Ela, mfalume wa Iziraeli

⁸ Mwaka wa mirongo miiri na sita wa utawala wa Asa mfalume wa Juda, Ela mwana wa Baasha waandza kutawala Iziraeli kula Tirisa. Watawala muda wa miaka miiri. ⁹ Ela Zimuri, mkpwuluwe wa jeshi ambaye kala ni muimirizi wa nusu ya kundi ra magariye ga kuvwehwa ni farasi wampangira njama mbii. Siku mwenga, mfalume Ela ariphokala hiko Tirisa ndani ya nyumba ya Arisa ariyekala muimirizi wa nyumba ya mfalume, wanwa, achilewa. ¹⁰ Phahi Zimuri wainjira ndani achimpiga Ela hadi achimuolaga na achitawala badalaye. Hinyo wakala mwaka wa mirongo miiri na sabaa wa utawala wa Asa mfalume wa Juda.

¹¹ Mara tu ariphoandza kutawala, Zimuri waaolaga atu osi a Nyumba ya Baasha. Kayaricha hata mlume mmwenga wa nyumbaye wala asenae. ¹² Higa gakala dza vyo Mwenyezi Mlungu arivyogomba kuhusu atu osi a Baasha, kutsupira nabii Jehu. ¹³ Mambo

higa gahendeka kpwa sababu ya dambi zosi za Baasha na mwanawe Ela. Amreyeza Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, kpwa kuahenda Aiziraeli ahende dambi kpwa vizuka vyao visivyo mana. ¹⁴ Mambo ganjina ga Ela na gosi arigohenda gaandikpwa kpwenye Chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli.

Zimuri, mfalume wa Iziraeli

¹⁵ Mwaka wa mirongo miiri na sabaa wa utawala wa Asa mfalume wa Juda, Zimuri waitawala Iziraeli hiko Tirisa kpwa muda wa siku sabaa bahi. Jeshi ra Iziraeli kala rikapiga kambi ili kushambuliya Gibethoni mudzi wa Afilisti. ¹⁶ Wakati anajeshi a Iziraeli ariphosikira kukala Zimuri akaasi na kumuolaga mfalume, osi amuika Omuri, mkpwulu wa jeshi, kukala mfalume wa Iziraeli siku iyo-iyoy. ¹⁷ Omuri na Aiziraeli osi auka kula Gibethoni, achiphiya kpwendashambuliya mudzi wa Tirisa. ¹⁸ Zimuri ariphoona kukala mudzi ukahalwa, wainjira ngomeni mwa nyumba ya mfalume, achiitiya moho naye achifwerera mumo. ¹⁹ Dzambo hiro rahendeka kpwa sababu ya dambi ari-zohenda. Wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Walunga mwendo wa Jeroboamu na kuasababisha Aiziraeli amkosere Mlungu. ²⁰ Mahendo ganjina ga Zimuri na makosage gosi gaandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli.

Omuri, mfalume wa Iziraeli

²¹ Hipo, Aiziraeli aganyika makundi mairi: kundi mwenga ramuunga mkpwono Tibuni

mwana wa Ginathi kukala akale mfalume wao na kundi ra phiri richimuunga mkpwono Omuri. ²² Atu a kundi ririromuunga mkpwono Omuri aturya hara ariomuunga mkpwono Tibuni mwana wa Ginathi. Phahi, Tibuni wafwa na Omuri achikala mfalume. ²³ Omuri waandza kutawala Iziraeli mwaka wa mirongo mihahu na mwenga wa utawala wa Asa mfalume wa Juda. Watawala muda wa miaka kumi na miiri. Miaka sita watawala kula mudzi wa Tirisa. ²⁴ Wagula mwango wa Samariya kpwa talanta mbiri za feza kula kpwa mutu mmwenga yehwa Shemeri na dzulu ya mwango hinyo, achidzenga mudzi wenye kuta. Mudzi wenye wauiha Samariya, kpwa ishima ya Shemeri ariyekala mwenye mwango hinyo pho mwandzo.

²⁵ Omuri wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Wahenda mai zaidi ya hara osi ariomtanguliya. ²⁶ Walunga mwendo wa Jeroboamu mwana wa Nebati na makosage ga kua-henda Aiziraeli amkosere Mlungu. Wamtsukiza Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, kpwa kuabudu vizuka visivyo mana. ²⁷ Mahendo ganjina ga Omuri na usujaawe, gosi arigo-henda gaandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli. ²⁸ Omuri wafwa, achizikpwa hiko Samariya. Mwanawe Ahabu achitawala badalaye.

Ahabu, mfalume wa Iziraeli

²⁹ Mwaka wa mirongo mihahu na nane wa utawala wa Asa mfalume wa Juda, Ahabu mwana wa Omuri waandza kutawala Iziraeli. Watawala kula mudzi wa Samariya kpwa muda

wa miaka mirongo miiri na miiri. ³⁰ Ahabu mwana wa Omuri wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu kuriko afalume osi ariomtanguliya. ³¹ Tsona, zaidi ya kulunga dambi za Jeroboamu mwana wa Nebati, Ahabu walóla Jezebeli mwana mchetu wa Ethibaali mfalume wa Asidoni. Ahabu piya wamuhumikira na kumuabudu Baali. ³² Wamdzengera Baali nyumba ya kumuabudira hiko Samariya na ndaniye achitengeza phatu pha kulavira sadaka. ³³ Piya watengeza Ashera. Ahabu wahenda mai manji, achimreyeza Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli zaidi ya Afalume osi a Iziraeli ariomtanguliya. ³⁴ Siku za utawalawe, Hieli kula mudzi wa Betheli waudzenga luphya mudzi wa Jeriko. Na sawa kabisa na neno Mwenyezi Mlungu arirogomba kutsupira Joshuwa mwana wa Nuni, Hieli wafwererwa ni mwanawe wa mbere ariyehwa Abiramu siku za kuika misingi ya Jeriko. Na siku za kuika maryango ga mudzi wa Jeriko achifwererwa ni mwanawe chiziyanda yehwa Segubu.

17

Elia anaamba takundanya mvula

¹ Phahi Elia kula chidzidzi cha Tishibi ko Giliadi wamuambira mfalume Ahabu, “Kama Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli aishivyo, Mlungu ambaye namuhumikira, takundakala umande wala mvula miaka hino michache yedzayo hadi ndiphogomba.” ² Tsona, Mwenyezi

Mlungu wagomba na Elija achimuamba, ³ “Uka hipha uelekee uphande wa mlairo wa dzuwa, ukadzifwitse kpwenye chidzuhu cha Kerithi chiricho uphande wa mlairo wa dzuwa wa muho Joridani. ⁴ Hiko, undaphaha madzi ga kunwa kula chidzuhu hicho. Nami nkalagiza kunguru akurehere chakurya.” ⁵ Phahi, Elija wahenda vira arivyolagizwa ni Mwenyezi Mlungu, waphiya kpendakala kpwenye chidzuhu cha Kerithi chiricho uphande wa mlairo wa dzuwa wa muho Joridani. ⁶ Kunguru akala achimrehera mkpwahe na nyama, ligundzu na dziloni na waphaha madzi ga kunwa kula chidzuhu hicho. ⁷ Ela, bada ya muda chidzuhu chanywa kpwa kukala tsi iyo kala taina mvula.

Elija na gungu ra hiko Sarefathi

⁸ Hipho, Mwenyezi Mlungu wagomba na Elija achiamba, ⁹ “Uka uphiye mudzi wa Sarefathi, phephi na Sidoni, ukakale hiko. Nkalagiza gungu ra hiko rikurise.” ¹⁰ Phahi, Elija wauka, achiphiya Sarefathi. Ariphofika ryango ra mudzi, wamuona gungu anatsola-tsola ndodo. Elija achimuiha hiye mchetu achimuamba, “Nakuvoya unirehere madzi ninwe.” ¹¹ Yuya mchetu aripbokala ayareha, Elija wamuiha tsona achimuamba, “Navoya piya unirehere chipande cha mkpwahe.”

¹² Hiye mchetu achimuambira, “Naapa kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu sina mkpwahe hata chidide. Nina unga fumba mwenga mwangu

nyunguni na mafuha machache mwangu tupani. Nkedza tsola-tsola ndodo, chisha niphaye kpwangu nkajite chakurya hicho nirye na mwanangu mlume, alafu hugodze kufwa.”

¹³ Elija achimuamba, “Usiogophe. Phiya ukahende vyo uchivyogomba. Ela nitengezera mimi mwanzo mkpwahe mdide unirehere, ndipho ukadzijitire na mwanao. ¹⁴ Kpwa kukala, Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, anaamba, ‘Unga urio ndani ya nyunguyo taundaphunguka wala mafuha garigo ndani ya tupa tagandasira, hadi phara mimi Mwenyezi Mlungu ndiphoreha mvula dzulu ya tsi.’ ”

¹⁵ Phahi, hiye gungu wakpwendahenda dza vyo arivyoambirwa ni Elija na hipho mchetu hiye, mwanawe na Elija aphaha chakurya cha siku nyinji. ¹⁶ Unga nyunguni tauyaphunguka, wala mafuha tupani tagayasira sawa kabisa na neno ra Mwenyezi Mlungu arirogomba kut-supira Elija.

Elija anamfufula mwana wa gungu

¹⁷ Bada ya higo, mwana wa hiye mchetu mwenye nyumba, walumwa na haliye yazidi kukala mbii, hata achifwa. ¹⁸ Yuya mchetu achimuambira Elija, “We mutu wa Mlungu, nákukosani mino? Dze, wakpwedza kpwangu dambi zangu zitambukirwe ili uniolagire mwanangu?”

¹⁹ Elija achimuamba, “Nipha ye mwanao.” Phahi, Elija achimuhala mwana kula chifuwani

mwa nine, achimphirika mwakpwe chumbani arimoishi, achimlaza dzulu ya chitandache. ²⁰ Alafu achivoya na kumririra Mwenyezi Mlungu achiamba, “Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, hata yu gungu ambaye nasagala kpwakpwe, unamrehera shaka ra kumuolagira mwanawe?” ²¹ Chisha Elija wadziambalaza dzulu ya hiye mwana kano tahu na kumvoya kuno anamririra Mwenyezi Mlungu achiamba, “Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, nakuvoya hiyu mwanache umuuyizire uhaiwe!”

²² Mwenyezi Mlungu wasikira voyo ra Elija, mwana wauyiza roho achikala mzima. ²³ Elija wamuhala mwana, achimtsereza kula gorofani na kumuinjiza nyumbani. Wamuuyizira nine na Elija achimuambira, “Lola! Mwanao ni mzima.”

²⁴ Hiye gungu wamuambira Elija, “Ndipho namanya kpwa hakika kukala uwe u mutu wa Mlungu na neno ra Mwenyezi Mlungu rilaro mwako mromoni ni kpweli.”

18

Elija anakutana na Obadiya

¹ Ziriphotsupa siku nyinji bila mvula, katika mwaka wa hahu wa kukosa mvula, Mwenyezi Mlungu wagomba na Elija achiamba, “Phiya ukadzionyese kpwa mfalume Ahabu nami ndareha mvula.” ² Phahi, Elija wakpwendadzionyesa kpwa Ahabu.

Nayo ndzala yakala siru sana hiko Samariya. ³ Phahi, Ahabu wamuiha Obadiya muimirizi

wa nyumba ya mfalume. Obadiya kala ni mutu amuogophaye sana Mwenyezi Mlungu, ⁴ na wakati Jezebeli ariphoaolaga manabii a Mwenyezi Mlungu, Obadiya wahala manabii gana mwenga, achiafwitsa mirongo mitsano-mitsano ndani ya pango na kala achiaphirikira chakurya na madzi.

⁵ Ahabu wamuambira Obadiya, “Phiyani tsi yosi, kpwenye pula za madzi na vidzuho vyosi. Labuda hundaphaha nyasi na hivyo hundativya farasi na nyumbu ehu anjina ili phasifwe nyama yeyesi.” ⁶ Phahi, aganyana ili aphahe kuitsatsaga tsi yosi. Ahabu waphiya uphandewe macheye na Obadiya uphandewe macheye.

⁷ Obadiya ariphokala njirani, wakutana na Elija na achimtambukira. Phahi wamzamira hadi photsi na achimuza, “Dze, ni uwe kpweli, bwana wangu Elija?”

⁸ Elija achijibu, “Oho ndimi. Phiya ukamuambire bwanao kukala mino ni hipha.”

⁹ Obadiya achimuamba, “Nkahenda kosa rani hata unalonda kunitiya mimi mtumishio mkpwononi mwa mfalume Ahabu aniolage? ¹⁰ Naapa kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu, Mlunguo, Ariye Moyo, kukala takuna ufalume wala taifa ambako bwana wangu kayahuma atu kpendakuendza. Na mfalume yeyesi ariyamba kukala kudzangbweonekana hiko, Ahabu wamutaka hiye mfalume na taifa aape kpwamba kpweli taayakuona. ¹¹ Nawe sambu unaniamba, ‘Phiya ukamuambire bwanao, “Lola, Elija a phahipha!”’ ¹² Naogopha kukala

kano tu ndiphorichana, Roho wa Mwenyezi Mlungu andakuhala akuphirike nsikokumanya! Nchendumuambira Ahabu kukala uhipha naye asikuone, andaniolaga, dzagbwe mino mtumishio namuogopa Mwenyezi Mlungu hangu wanache wangu. ¹³ Kpwani kuyaambirwa bwana wangu vyo nrivyohenda siku Jezebeli ariphokala anaolaga manabii a Mwenyezi Mlungu, mino nâhala manabii gana mwenga nchiafwitsa mirongo mitsano-mitsano pangoni, nchiarisa chakurya na kuapha madzi? ¹⁴ Nawe vino unaniamba, ‘Phiya ukamuambire bwanao, “Lola, Elija a phahipha!” ’ Naye phahi andaniolaga.”

¹⁵ Elija achiamba, “Naapa kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa majeshi nimuhumikiraye, kukala rero hino ndadzionyesa kpwa Ahabu.”

Elija anadzionyesa kpwa Ahabu

¹⁶ Phahi, Obadiya wakpwendakutana na Ahabu, achimuambira naye Ahabu waphiya kukutana na Elija. ¹⁷ Ahabu ariphomuona Elija, wauza, “Dze! Ni uwe ugayisaye Aiziraeli?”

¹⁸ Elija wamjibu, “Mwenye kugayisa Aiziraeli si mimi, ela ni uwe na Nyumba ya sowe. Mwimwi mwaricha malagizo ga Mwenyezi Mlungu na kuabudu Baali. ¹⁹ Vivi phahi huma atu akaakusanye Aiziraeli osi edze hiko mwango Karimeli. Piya, kaakusanye hara manabii magana mane na mirongo mitsano ga Baali na manabii magana mane ga Ashera ambao anariswa ni Jezebeli.”

Elija na manabii a Baali

²⁰ Phahi, Ahabu wahuma atu kpwendaakusanya Aiziraeli osi na manabii gosi hiko kpwenye mwango Karimeli. ²¹ Naye, Elija waasengerera hinyo atu, achiaambira, “Mundasita-sita kahi za nia mbiri hadi rini? Ichikala Mwenyezi Mlungu ndiye Mlungu, mlungeni, ela ichikala Baali ndiye Mlungu, phahi, mlungeni iye.” Ela atu tayamjibu neno rorosi.

²² Alafu, Elija waambira, “Mimi machiyangu tu ndimi nabii wa Mwenyezi Mlungu nchiesala, ela phana manabii a Baali magana mane na mirongo mitsano. ²³ Phahi nahureherwe ndzau mbiri. Manabii a Baali adzitsamburire ndzau mwenga, aitsindze, aikatekate vipande-vipande na kuyiika dzulu ya kuni, bila kuasa moho. Nami piya ndahala iyo ndzau yanjina, ndaitsindza na kuyiika dzulu ya kuni bila kuasa moho. ²⁴ Namwi, voyani kpwa dzina ra mlungu wenu nami ndavoya kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu. Phahi Mlungu ndiyejibu kpwa kureha moho, hiye ndiye ndiyekala Mlungu wa kpweli.”

Hipho atu osi ajibu achiamba, “Maneno higo ni manono!”

²⁵ Tsona, Elija waambira manabii a Baali, “Mwimwi mu anji kpwa hivyo, andzani. Dzitsamburireni ndzau mwenga, muitayarisha alafu mvoye mlungu wenu, ela msiase moho.”

²⁶ Hinyo manabii ahala ndzau yao ariyohewa, achiitayarisha, chisha achiandza kumvoya Baali kula ligundzu hadi saa sita za mutsi kuno anaamba, “Baali, husikire!” Ela taphayatuluka

sauti yoyosi, wala takuna ariyeajibu. Atinata kuno anavwina kuzunguluka pho phatu pha kulavira sadaka ariphophatengeza.

²⁷ Iriphofika saa sita za mutsi, Elija waandza kuatseka achiamba, “Rirani kpwa raka ra dzulu sana! Iye ni mlungu, pengine anabisha ng’andzi au ana kazi nyinji au anasafiri, au arere, ni alamuswe!”

²⁸ Manabii hinyo apiga kululu zaidi, achidzikata-kata na marumu na mafumo, dza irivyo desturi yao, hadi achimwagikpwa ni milatso. ²⁹ Aenderera hivyo mutsi wosi hadi wakati wa kulavya sadaka ya dziloni. Ela takuyakala na sauti wala ariyeajibu wala ariyeajali.

³⁰ Phahi, Elija waambira atu osi, “Nisengererani.”

Nao achimsengerera. Elija wadzenga luphya phatu pha kulavira sadaka ya Mwenyezi Mlungu phokala phabomoka. ³¹ Wahala mawe kumi na mairi, isabu ya mbari kumi na mbiri zirizohewa madzina ga ana a Jakobo ambaye Mwenyezi Mlungu wagomba naye achimuamba, “Dzinaro undaihwa Iziraeli.” ³² Elija wahumira mawe higo kumdzengera Mwenyezi Mlungu phatu pha kulavira sadaka. Watsimba mfumbi kuzunguluka hipho phatu pha kulavira sadaka, mfumbi ambao uchiodzazwa madzi inaphaha kama daba mwenga na nusu.* ³³ Tsona achipanga kuni vinono, ndzau achiikata vipande-vipande achiviika dzulu ya hizo kuni.

18:31 18:31 Mwandzo 32:28; 35:10 * **18:32** 18:32 Chieburania chinaamba vipimo viiri vya mbeyu.

Chisha waambira atu, “Odzazani simikiro ne za madzi muzimwage dzulu ya sadaka hino ya kuochwa na dzulu ya kuni.” Nao achi-henda hivyo. ³⁴ Tsona waambira, “Hendani kano ya phiri.” Nao ahenda hivyo kano ya phiri. Naye waambira, “Hendani tsona kano ya hahu.” Nao achienda hivyo kano ya hahu. ³⁵ Madzi gamwagika tsini pande zosi za phatu pha kulavira sadaka, hata gachiodzala ndani ya mfumbi.

³⁶ Iriphofika wakati wa kulavya sadaka ya dziloni nabii Elija wasengera phatu pha kulavira sadaka, achivoya, “Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Burahimu, Isaka na Jakobo, hivi rero naimanyikane kukala uwe ndiwe Mlungu wa Iziraeli na mimi ni mtumishio nami nahenda mambo higa kpwa kukala ukanilagiza. ³⁷ Nijibu Mwenyezi Mlungu, nijibu, ili atu hinya amanye kukala uwe Mwenyezi Mlungu ndiwe Mlungu na kukala unaigaluzza mioyo yao akuuyire.”

³⁸ Mara mwenga, Mwenyezi Mlungu watsereza moho, uchiyiocha yo sadaka, kuni, mawe na mtsanga na kuumisa madzi gosi garigokala mfumbini. ³⁹ Atu ariphoona hivyo, azamisa nyuso zao hadi photsi na achiamba, “Mwenyezi Mlungu ndiye Mlungu! Mwenyezi Mlungu ndiye Mlungu!”

⁴⁰ Alafu Elija waambira, “Agbwireni manabii osi a Baali. Musiriche hata mmwenga wao achimbire!” Phahi, atu aagbwira osi, naye Elija achiaphirika hiko muho Kishoni, achiaolaga.

Elija anavoya mvula

⁴¹ Bada ya higo, Elija wamuambira mfalume Ahabu, “Haya, unuka urye na unwe, mana nasikira sauti ya mvula.” ⁴² Phahi, Ahabu wakpwendarya na kunwa.

Naye Elija wapanda dzulu ya chirere cha mwango Karimeli na hiko wazamisa uso hadi photsi na kuwiika usowe kahi-kahi ya magoyoge. ⁴³ Alafu wamuambira mtumishiwe, “Pha sambi kpwera dzulu, ulole uphande wa pwani.”

Mtumishi wakpwera, achendalola, chisha achiuya achiamba, “Takuna chitu.”

Elija wamuambira, “Phiya tsona” hadi kano sabaa.

⁴⁴ Arip houya kano ya sabaa, yuya mtumishi waamba, “Naona ingu dide dza mkpwono wa mutu rinala uphande wa pwani.”

Elija wamuambira, “Phiya ukamuambire mfalume Ahabu a tayarishe garire ra kuvwehwa ni farasi, atserere, sedze akazuwiywa ni mvula.”

⁴⁵ Mara mwenga mlunguni kuchizembuka maingu maziho, phepho richivuma na kuchinya mvula nyinji. Ahabu naye wakpwera ndani ya garire ra viha, achiuya Jeziriili. ⁴⁶ Na Mwenyezi Mlungu achimtiya mkpwotse Elija naye achifunga nguwoze zichidina, achidiganya achimtanguliya Ahabu hadi achiinjira mudzi wa Jeziriili.

19

Elija anamchimbira Jezebeli

¹ Mfalume Ahabu ariphomuambira mchewe Jezebeli mambo gosi Elija arigokala akahenda na vira arivyoaolaga manabii osi a Baali kpwa upanga. ² Phahi Jezebeli wahuma mjumbe kpwa Elija kumuambira, “Milungu iniolage napho muhondo wakati dza huno ndakala sidzangbwetuluza rohoyo ukakala sawa na mmwenga wao.” ³ Elija waogopha, achiunuka na achiuka kpwendativya rohoye. Arip Hofika Beeri-Sheba mudzi urio tsi ya Juda, mtumwawe wamricha hipho, ⁴ ela ye mwenye achinyendeka mwendo wa siku ndzima jangbwani achendasagala tsini ya muhi uihwao mretemu. Naye wavoya kukala afwe achiamba, “Inatosha! Mwenyezi Mlungu, ihale yo roho yangu, mana, mino simi bora kuriko ano baba.”

⁵ Phahi, Elija wadziambalaza tsini ya muhi hinyo, achiphotserwa. Alafu, lola malaika wakpwedza, achinguta na achimuamba, “Lamuka urye.” ⁶ Elija aripholola hivi, waona mkpwahe ukaochwa dzulu ya makala na tupa ya madzi phephi na chitswache. Phahi, warya, achinwa na achilala tsona. ⁷ Malaika wa Mwenyezi Mlungu wauya kano ya phiri, achinguta na achimuamba, “Lamuka urye, mana usiphohenda hivyo charo chindakala chire sana kpwako.” ⁸ Elija walamuka, achirya na achinwa, chisha achinyendeka kpwa nguvu za chakurya hicho mwendo wa siku mirongo mine, usiku na mutsi, hadi Horebu kpwenye mwango wa Mlungu.

⁹ Hiko, watsolokera pangoni na achikala mumo. Hipho Mwenyezi Mlungu achimuza,

“Elija! Unahendani muno?” ¹⁰ Naye achi-jibu achiamba, “Nikakala na chadi sana cha kukuhumikira uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa majeshi. Ela Aiziraeli akarema chilaganecho. Akabomola mwatumo mwa kulavira sadaka na kuolaga manabiigo kpwa upanga, hata seze mimi bahi, tsona nami piya analonda aniolage.”

¹¹ Naye achiamba, “Phiya ukaima dzulu ya mwango, mbere zangu mimi, Mwenyezi Mlungu.” Phahi, Mwenyezi Mlungu watsupa na kuchivuma phuto kali ambaro ravoromosa myango na kuvundza-vundza mawe mabaha. Ela Mwenyezi Mlungu kayakala kpwenye phuto hiro. Bada ya kutsupa phuto, tsi yasumba. Ela Mwenyezi Mlungu kayakala kahi za kusumba hiko. ¹² Kusumba kpwa tsi kuriphotsupa, kuchedza moho. Ela Mwenyezi Mlungu kayakala kpwenye hinyo moho. Bada ya moho kp-wakpwedza sauti ndide ya kuhurira. ¹³ Phahi, Elija ariphosikira sauti hiyo, wavweha nguwoye achidzibwiningiza uso, achituluka na achiima mryangoni pha ro pango. Na lola yo sauti ichimuza, “Elija! Unahendani phano?” ¹⁴ Naye achijibu achiamba, “Nikakala na chadi sana cha kukuhumikira uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa majeshi. Ela Aiziraeli akarema chilaganecho. Akabomola mwatumo mwa kulavira sadaka na kuolaga manabiigo na upanga, hata seze mimi bahi, tsona nami piya analonda kuniolaga.”

¹⁵ Mwenyezi Mlungu achimuamba, “Uya na yo njira chiyotsolokera ya jangbwa ra Damasikasi.

Uchifika, mmwagire mafuha Hazaeli akale Mfalume wa Aramu. ¹⁶ Naye Jehu mwana wa Nimushi, mmwagire mafuha akale mfalume wa Iziraeli. Elisha mwana wa Shafati wa Abeli-Mehola naye undammwagira mafuha akale nabii, ahale nafwasiyo. ¹⁷ Phahi, mutu yeyesi ndiyepona kuolagbwa na upanga wa Hazaeli, Jehu andamuolaga na yeyesi ndiyepona kuolagbwa na upanga wa Jehu, Elisha andamuolaga. ¹⁸ Phamwenga na gago nkadzisazira atu elufu sabaa ko Iziraeli, ambao taadzangbwemuabudu Baali, wala kumdonera.”

Elisha anaihwa kukala nabii

¹⁹ Phahi Elija wauka hipho achendamkuta Elisha mwana wa Shafati anarima na ng’ombe. Kala ana jozi kumi na mbiri za ng’ombe za kurima na ye mwenye Elisha kala ana iyo jozi ya kumi na mbiri. Phahi, Elija wavula vwazire na achimtsuphira dzuluye. ²⁰ Naye Elisha waaricha ng’ombe a kurima, achimzorera Elija na kumuambira, “Niruhusu kpwandza nkalagane na baba na mayo, ndipho nkulunge.”

Elija achimuamba, “Uya! Kpwani mino nkakuhendani?”

²¹ Phahi, Elisha waricha kumlunga-lunga Elija, achendahala iyo joziye yokala anarimira, achiitsindza na magongo ga gogolo achigahenda kuni achijitira nyama na achiapha atu achirya. Chisha achiunuka, achiphiya kpwa Elija achendamuhumikira.

20

Viha kahi ya Aaramu na Aiziraeli

¹ Beni-Hadadi Mfalume wa Aramu wakusanya asikarie osi. Waungbwa mkipwono ni afalume anjina mirongo mihahu na airi phamwenga na farasi na magari gao ga kuvwehwa ni farasi. Aulunga mudzi wa Samariya achiuzangira na kuushambuliya. ² Tsona, wahuma ahumwae mudzi wa mfalume Ahabu wa Iziraeli, akamuambe, “Mfalume Beni-Hadadi anaamba, ³ ‘Feza na zahabuyo yosi ni mali yangu, acheo anono na anao piya ni angu.’ ”

⁴ Naye mfalume wa Iziraeli wajibu, “Bwana wangu mfalume, uchivyogomba ni sawa, mimi ni wako na vyosi nrivyo navyo ni vyako.”

⁵ Badaye, ahumwa hara auya tsona kpwa Ahabu achimuamba, “Mfalume Beni-Hadadi anaamba hivi, ‘Nakuhumira ujumbe kukala uniphe zahabu, feza, acheo phamwenga na anao.

⁶ Ela muhondo, wakati dza huno, ndahuma ahendadzi-kazi angu edze apekulepekule ndani ya nyumbayo na nyumba za ahendadzi-kazio na ahale chila chitu ndichoafwahira mwao matsoni.’ ”

⁷ Ndipho Ahabu mfalume wa Iziraeli achiaiha vilongozi osi a tsi, achiaambira, “Munamuona yuno, mutu hiyu analonda kuhurehera tabu! Kpwandza akalagiza kukala analonda akazangu, anangu, zahabu na feza yangu. Nami sikamkahaza!”

⁸ Atumia na atu osi achimuambira, “Usimphundze wala usikubali.”

⁹ Phahi, Ahabu waambira ahumwa a Beni-Hadadi, “Muambireni bwana wangu mfalume hivi, ‘Nindahenda gosi uchigolonda kpwangu kano ya kpwandza, ela higa ga phiri sinda-gakubali ng’o.’ ”

Hipho, ahumwa hinyo auya kpwenda uyiza majibu higo kpwa Beni-Hadadi. ¹⁰ Naye Beni-Hadadi achihuma ujumbe kpwa Ahabu achi-amba, “Mimi nindaingamiza Samariya tset-setse, nako kuko takundasala vumbi ra kutosha kuodzaza mafumba ga anajeshi angu anji nri-ona. Milungu nainiolage nsiphogahenda gaga!”

¹¹ Naye mfalume Ahabu wa Iziraeli wajibu achiamba, “Muambireni mfalume Beni-Hadadi kukala sujaa avwalaye silaha kpwendapigana viha, kadzikarya dza yuya azivulaye kpwa akashinda!”

¹² Beni-Hadadi waphokera ujumbe wa Ahabu ariphokala ananwa ndani ya mahema gao phamwenga na afalume ayae. Phahi, waambira asikarie akale tayari. Nao adzipanga kuushambuliya mudzi.

¹³ Na lola! Nabii mmwenga wamlunga Ahabu, mfalume wa Iziraeli achimuamba, “Mwenyezi Mlungu anaamba hivi: ‘Dze, ukauona uno unji wa atu hinya? Rero hino ndaatiya mwako mkp-wononi nawe undamanya kukala mimi, ndimi Mwenyezi Mlungu.’ ”

¹⁴ Naye Ahabu wauza, “Ni ani ndiye gaturya?”

Nabii waamba, “Mwenyezi Mlungu anaamba hivi: ‘Higo gandahendwa ni maofisaa barobaro ario tsini ya akulu a majimbo.’ ”

Naye mfalume wauza, “Na ni ani ndiye andzisha viha?”

Nabii wajibu, “Ni uwe!”

¹⁵ Ndipho mfalume Ahabu achikusanya maofisaa barobaro ario tsini ya atawala a majimbo, jumula yao ichikala atu magana mairi mirongo mihahu na airi. Tsona bada ya hinyo achikusanya atu anjina osi a Iziraeli nao kala ni asikari elufu sabaa.

¹⁶ Phahi aphiya wakati wa saa sita za mutsi, Beni-Hadadi na hara afalume mirongo mihahu na airi ariomterya kala a kpwenye mahema gao ananwa na kulewa. ¹⁷ Hara maofisaa barobaro ariokala tsini ya atawala a majimbo, atanguliya. Naye Beni-Hadadi kala akaika atu a kurinda nao achimuambira kukala kuna atu aredza kula Samariya. ¹⁸ Beni-Hadadi waambira, “Napho aredza kpwa amani, agbwireni ela msiaolage. Na hata ichikala aredza kpwa viha, agbwireni ela msiaolage vivyo.”

¹⁹ Phahi, hara maofisaa barobaro ariokala tsini ya atawala a majimbo, atanguliya kutuluka mudzini na jeshi ra Iziraeli richialunga nyuma, ²⁰ nao chila mmwenga achiolaga mwanajeshi wa maadui. Jeshi ra Aaramu richichimbira naro jeshi ra Iziraeli richiazoresa. Ela Beni-Hadadi Mfalume wa Aramu wapanda dzulu ya farasi, achichimbira na seemu ya anajeshi akuhumira farasi. ²¹ Phahi, mfalume wa Iziraeli watuluka, achiteka farasi na magari ga kuvwehwa ni farasi manji na achiolaga Aaramu anji sana.

²² Alafu, yuya nabii waphiya kpwa mfalume wa Iziraeli, achendamumba, “Kadine kuimar-

isha jeshiro, uone vira ndivyohenda. Manage mwakani, mfalume wa Aaramu andakpwedza akuvamie tsona.”

Aaramu anavamia tsona Aiziraeli

²³ Mfalume Beni-Hadadi ariphoshindwa vihani, maofisaage gamuamba hivi, “Milungu ya Aiziraeli ni milungu ya dzulu ya myango ndiyo mana ahuturya. Ela huchipigana nao mwatu mwa kugbwa hakika hundaashinda. ²⁴ Hivi sambi, henda hivi: Ause hinyo Afalume, chila mmwenga wao auke phatuphe na nafwasi zao zihalwe ni majemadari. ²⁵ Ukusanye jeshi dza riratu ririrokuangamika, farasi kpwa farasi na gari ra kuvwehwa ni farasi kpwa gari ra kuvwehwa ni farasi. Chisha, hundapigana nao kpwenye tsi ya kugbwa na bila shaka hundaaturya.” Mfalume Beni-Hadadi waaphundza na achihenda hivyo.

²⁶ Alafu mwakani, mfalume Beni-Hadadi waakusanya Aaramu, achiphiya mudzi wa Afeki kpwendapigana na Aiziraeli. ²⁷ Aiziraeli nao, akpwedza phamwenga achihewa vyakurya na achiphiya kpwendapigana nao. Aiziraeli ariphopiga kambi, aonekana dza vikundi viiri vya ana mbuzi, ela Aaramu aodzaza tsi.

²⁸ Ndipho yuya mutu wa Mlungu achiphiya kpwa mfalume wa Iziraeli, achimuambira, “Mwenyezi Mlungu anaamba, ‘Kpwa kukala Aaramu anaamba, Mwenyezi Mlungu ni Mlungu wa myango wala siye Mlungu wa tsi ya madeteni, phahi ndakupha ushindi dzulu ya hiri kundi

kulu rosi namwi mundamanya kukala mimi, ndimi Mwenyezi Mlungu.’ ”

²⁹ Atu a Iziraeli na Aaramu apiga kambi kulolana muda wa siku sabaa. Siku ya sabaa, viha vichiandza. Siku hiyo, Aiziraeli aolaga asikari a magulu laki mwenga. ³⁰ Ariosala, achimbirira mudzi wa Afeki. Nako hiko hinyo ariosala, kuta za mudzi zaagbwerera na kuolaga atu elufu mirono miiri na sabaa. Beni-Hadadi wachimbirira kpwenye mudzi, achidzifwitsa chumba cha ndani. ³¹ Atumishie achimuamba, “Lola, phahi, hukasikira kukala Afalume a Iziraeli ana mbazi. Phahi nahuvwale magunia vibiruni na hudzifunge kowa singoni, huphiye kpwa mfalume wa Iziraeli. Labuda andativya maishago.”

³² Phahi, adzifunga magunia vibiruni na kamba singoni mwao, achiphiya kpwa mfalume wa Iziraeli achimuamba, “Mtumwao, Beni-Hadadi, anakusihi achiamba, ‘Nakuvoya uniriche moyo.’ ”

Ahabu waamba, “Dze, bado anaishi? Hiye ni mwenehu.”

³³ Hara atu a Beni-Hadadi akala makini sana kutundza niaye na ariphophaha mwanya, akala epesi sana kuhala manenoge. Ndipho achiamba, “Oo! Mwenenu Beni-Hadadi!”

Ahabu waambira, “Haya! Phiyani mkamrehe.”

Phahi, Beni-Hadadi wadzituluza, Ahabu achimuinjiza kpwenye garire ra viha. ³⁴ Naye, Beni-Hadadi achimuamba, “Midzi yosi ambayo baba wamfuta sowe, ndakuuyizira. Unaweza

kuika vyete hiko Damasikasi dza vira baba arivyohenda hiko Samariya.”

Ahabu wajibu, “Ndakurichira kpwa ajili ya chilagane hicho.” Hiphho, waika chilagane naye na achimricha huru.

Nabii anamlani Ahabu

³⁵ Kpwa lagizo ra Mwenyezi Mlungu, mmwenga wa anafundzi a manabii wamuambira myawe, “Nakuvoya unipige.” Ela hiye myawe warema kumpiga. ³⁶ Naye wamuambira, “Kpwa kukala ukarema kulunga lagizo ra Mwenyezi Mlungu, phahi, kano tu ndiphorichana, simba andakuolaga.” Na kpweli, ariphorichana naye, wakutana na simba na achiolagbwa.

³⁷ Alafu, yuya nabii waona mutu wanjina achimuamba, “Nakuvoya unipige.” Hiye mutu wampiga achimlumiza. ³⁸ Phahi, hiye nabii wadzifunga chitambaa cha uso ili asimanyikane, achendaima njirani kumgodzera mfalume wa Iziraeli. ³⁹ Mfalume ariphokala anatsupa nabii wamuiha achimuamba, “Bwana, mimi mtumwao nakala msitari wa mbere kpwenye viha. Kuchedza mwanajeshi mmwenga, achinirehera mateka mmwenga na achiniambira, ‘Hiyu mutu mrinde. Achichimbira undaripha maishage kpwa maishago, au uriphe talanta mwenga ya feza.’ ⁴⁰ Ela nriphokala nashuulika hipha na phara, yuya mutu wachim-bira.”

Mfalume wa Iziraeli wamuambira, “Iyo ndiyo hukumuyo. Ukadziamulira we mwenye.”

⁴¹ Hipo nabii wausa upesi chitambaache cha uso naye mfalume wa Iziraeli achitambukira kukala ni mmwengawapho wa manabii. ⁴² Phahi nabii wamuambira mfalume, “Mwenyezi Mlungu anaamba, ‘Ukamricha huru mutu ambaye nálagiza aolagbwe. Phahi, maishage undagaripha kpwa maishago na atue kpwa atuo.’ ”

⁴³ Phahi, mfalume wa Iziraeli waphiya kwakpwe Samariya kuno akatsukirwa na utsungu munji.

21

Munda wa Nabothi

¹ Siku hizo hiko mudzi wa Jeziriili kwakala na mutu mmwenga yeihwa Nabothi. Mutu hiye kala ana mundawe wa mizabibu phephi na nyumba ya Ahabu, mfalume wa Samariya.

² Phahi, siku mwenga, Ahabu wamuambira Nabothi, “Nipha mundao wa mizabibu niuhende munda wa mboga, kpwa mana u phephi na nyumba yangu. Ndakupha munda wanjina mnono zaidi au uchitaka feza ndakuripha sawasawa na samaniye.”

³ Ela, Nabothi wamjibu achiamba, “Mwenyezi Mlungu asinjaliye maazo dza gago ga kukupha uwe urisi wa akare angu.”

⁴ Hipo, Ahabu wauya kwakpwe kuno akatsukirwa na a tele sonono, kpwa mana Nabothi Mjezirili kala akamuambira, “Sindakupha urisi

wa ano baba.” Phahi Ahabu, wadzilaza chitandani, achigaluzwa usowe ukutani na achizira kurya.

⁵ Ela mchewe, Jezebeli, wamlunga na achimuza: “Mbona moyoo unasononeka hata ukazira kurya?”

⁶ Naye wamuambira, “Kpwa sababu nkabisha na Nabothi Mjezirili, nchilonda aniguzire mundawe wa mizabibu au kama achimenda nimuphe munda wanjina badalaye. Ela ye akaniambira, ‘Sindakupha munda wangu wa mizabibu.’ ”

⁷ Hipo mchewe, Jezebeli, wamuambira, “Anayetawala Iziraeli ni ani? Si ni uwe? Unuka, urye na uchangamuke. Mino ndakupha munda wa mizabibu wa Nabothi Mjezirili.”

⁸ Phahi, Jezebeli waandika baruwa kpwa dzina ra Ahabu na kuzipiga muhuri wa mfalume. Waphirika baruwa hizo kpwa atumia na atu enye ishima ariokala kpwenye mudziwe, ariosagala phamwenga na Nabothi. ⁹ Baruwa zenye zaandikpwa hivi, “Pigani mbiru atu afunge, mkutane na kumupha Nabothi nafwasi ya ishima kahi ya atu. ¹⁰ Tsona, muike atu airi asiofwaha asagale kulolana naye amshuhudiye na amshitaki aambe, ‘Uwe ukamlani Mlungu na mfalume.’ Alafu mumphirike kondze, mumuolage kpwa kumpiga mawe!”

¹¹ Phahi, atumia na atu enye ishima a mudzi wa Jezirili ahenda dza vyo Jezebeli arivyoalagiza. Kulengana na baruwa arizoahumira, ¹² atangaza siku ya mfungo, achikutana na achimuika Nabothi kpwenye

nafwasi ya ishima kahi ya atu. ¹³ Hara atu airi asiofwaha ainjira achisagala kulolana na Nabothi, chisha achimshitaki mbere za atu osi achiamba, “Nabothi akamkufuru Mlungu na mfalume.” Phahi, Nabothi waphirikpwa kondze ya mudzi, achiolagbwa kpwa kupigbwa na mawe. ¹⁴ Badaye, amuphirikira ujumbe Jezebeli kumuambira, Nabothi akapigbwa mawe na akafwa.

¹⁵ Mara tu Jezebeli ariphosikira kukala Nabothi akapigbwa mawe na akafwa, wamuambira Ahabu, “Unuka ukahale hura munda wa mizabibu wa Nabothi Mjeziiriili ambao warema kukuguzira mana Nabothi kapho tsona, akafwa.”

¹⁶ Mara tu Ahabu ariphosikira kukala Nabothi kula Jeziriili akafwa, wauka achitserera kpwendahala hura munda wa mizabibu.

Nabii Elija anamdemurira Ahabu

¹⁷ Phahi Mwenyezi Mlungu wagomba na Elija wa kula Tishibi achimuamba, ¹⁸ “Unuka uphiye ukakutane na Ahabu mfalume wa Iziraeli, ariye Samariya. Hivi sambi a kpwenye munda wa mizabibu wa Nabothi, akaphiya hiko ili akauhale ukale wakpwe. ¹⁹ Nawe kamuambire Mwenyezi Mlungu anaamba, ‘Dze, ukolaga mutu na ukamiliki maliye?’ Chisha umuambe: Mwenyezi Mlungu anaamba, ‘Phatu phara madiya garipholamba-lamba milatso ya Nabothi, ndipho gandipholamba-lamba milatsoyo.’ ”

²⁰ Phahi, Ahabu ariphomuona Elija, waamba, “Lo! Hata ukaniphaha uwe mviha wangu!”

Elija wamjibu achiamba, “Ee nkakuphaha kpwa mana ukadzisalata mwenye kpwa kuhenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. ²¹ Phahi! Mwenyezi Mlungu anaamba, ‘Kpwa kpweli, ndakurehera mai. Ndakuangamiza tsetsetse uwe na chila mlume kahi za mbariyo katika Iziraeli, akale mtumwa au mutu huru. ²² Nami ndaihenda nyumbayo ikale dza nyumba ya Jeroboamu mwana wa Nebati na dza nyumba ya Baasha mwana wa Ahija, kpwa mana wanitsukiza na kuahenda Aiziraeli ahende dambi.’ ²³ Tsona, Mwenyezi Mlungu anaamba hivi dzulu ya Jezebeli, ‘Madiya gandarya mwiri wa Jezebeli mumu himu mudzi wa Jeziriili. ²⁴ Hakika, mutu yeyesi wa nyumba ya Ahabu ndiyefwerera ndani ya mudzi andariwa ni madiya na yeyesi ndiyefwerera mundani, andariwa ni nyama a mapha.’ ”

²⁵ Takuna mutu yedzisalata kpwa kuhenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu dza Ahabu, ambaye wafyakatsirwa ni mchewe Jezebeli. ²⁶ Wahenda mambo ga kumtsukiza sana Mwenyezi Mlungu kpwa kuabudu vizuka dza vira Aamori arivyohenda na Mwenyezi Mlungu achiazola mbere za Aiziraeli. ²⁷ Ela, Ahabu ariphosikira maneno higo, wakpwanyula nguwoze, achivwala gunia na achifunga. Kala analala na magunia na kuphiya hiku na hiku na sonono. ²⁸ Phahi, Mwenyezi Mlungu wagomba na Elija kula Tishibi achimuamba, ²⁹ “Dze, ukaona vyo Ahabu achivyodzitsereza mbere zangu? Phahi, kpwa kukala akadzitsereza, sindareha mai higo wakati achere

moyo, ela ndaangamiza nyumba ya Ahabu siku za utawala wa mwanawe.”

22

Nabii Mikaya anamuonya Ahabu (2 Nyakati 18:2-27)

¹ Kpwa muda wa miaka mihahu hivi, takuyakala na viha kahi ya Iziraeli na Aramu. ² Ela kahi ya nyo mwaka wa hahu, Jehoshafati mfalume wa Juda watsereera wakpwendamjambosa Ahabu mfalume wa Iziraeli. ³ Mfalume wa Iziraeli kala akaambira maofisaage, “Dze! Mwino tammanya kukala mudzi wa Ramothi-Giliadi ni wehu? Mbona phahi hunadzisagarira tu bila kuuhala kula kpwa mfalume wa Aramu?” ⁴ Tsona achimuza Jehoshafati, “Dze! Undaphiya hosi kpwendapigana na Ramothi-Giliadi?”

Naye Jehoshafati wamjibu mfalume wa Iziraeli, “Ndiyo, mino na uwe hu amwenga, atu angu ni dza atuo, farasi angu ni dza farasio.”

⁵ Ela Jehoshafati achimuamba mfalume wa Iziraeli, “Kpwandza kauze Mwenyezi Mlungu ushauri.”

⁶ Phahi, mfalume wa Iziraeli wakusanya manabii ambao kala ni kama magana mane, achi-auza, “Niphiye hebu nisiphiye nchapiga viha Ramothi-Giliadi?”

Nao amjibu, “Ambuka kpwa kukala Mwenyezi Mlungu andautiya mwako mkpwononi.”

⁷ Ela Jehoshafati achiuza achiamba, “Dze! Phano taphana nabii wanjina wa Mwenyezi Mlungu ambaye hunaweza kumuza ushauri?”

⁸ Naye mfalume wa Iziraeli achimjibu Jehoshafati achimuamba, “Phasere mutu mmwenga, Mikaya mwana wa Imula, ambaye hunaweza kumuza Mwenyezi Mlungu, ela mino nammena, mana kanitabiriya manono ela mai.”

Naye Jehoshafati achijibu achiamba, “Hata, mfalume na asiambe hivyo.”

⁹ Ndipho mfalume wa Iziraeli achiiha ofisaawe mmwenga achimuamba, “Henda wangbwi umrehe Mikaya mwana wa Imula.”

¹⁰ Phahi mfalume wa Iziraeli na Jehoshafati mfalume wa Juda kala chila mmwenga akasagarira chihiche cha endzi, kpwenye muhala wa kuwagira mtsere, kpwenye ryango ra Samariya. Kala akavwala mavwazi gao ga chifalume, na nyo manabii osi kala anatabiri mbere zao. ¹¹ Naye Zedekiya mwana wa Kenaana wadzitengezera pembe za chuma, na achiamba, “Mwenyezi Mlungu anaamba hivi, ‘Mundaasukuma Aaramu na pembe zizi hadi ndiphooangamiza.’ ” ¹² Nyo manabii anjina osi atabiri dza vivyo, achiamba, “Phiya ukashambuliye mudzi wa Ramothi-Giliadi, undashinda! Mwenyezi Mlungu andautiya mkpwononi mwa mfalume.”

¹³ Naye mjumbe ariyekpwendaiha Mikaya, wamuamba Mikaya, “Lola! Manabii anjina analavya unabii kpwa kauli mwenga, kukala ye mfalume andashinda. Sambu uwe nawe kagombe dza aho, na ugombe manono.”

14 Ela Mikaya achiamba, “Dza Mwenyezi Mlungu arivyo moyo, neno ndiro gomba Mlungu wangu, ndiro ndirorigomba mimi.”

15 Mikaya ariphofika, ye mfalume wamuuza, “Dze swino huphiye kupiga viha Ramothi-Giliadi hebu husiphiye?”

Naye achijibu achiamba, “Ambukani, ukaipige mana Mwenyezi Mlungu, andaitiya mikononi mwa mfalume.”

16 Mfalume achimuamba, “Nikuhende uape kano ngaphi ili uniambire kpweli kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu?”

17 Naye Mikaya achiamba, “Naona atu osi a Iziraeli akatsamukana dzulu ya myango dza mang’ondzi gasigo na mrisa. Naye Mwenyezi Mlungu achiamba, ‘Atu hinya taana chilongozi. Ariche chila mutu auye kpwakpwe kaya na amani.’ ”

18 Ndipho mfalume wa Iziraeli achimuambira Jehoshafati, “Dze, sikakuambira mino kukala Mikaya kandanitabiriya manono ela mai?”

19 Mikaya waenderera kugomba achiamba, “Phahi sikira neno ra Mwenyezi Mlungu. Namuona Mwenyezi Mlungu asegere kwenye chihiche cha endzi, kuno jeshi rosi ra mlunguni riimire mkpwonowe wa kulume na wa kumotso.

20 Naye Mwenyezi Mlungu achiamba, ‘Ni ani ambaye andamchenga Ahabu mfalume wa Iziraeli, ili aambuke kuphiya Ramothi-Giliadi akaolagbwe kuko?’ Mmwenga achiamba hivi na wanjina anaamba vira. 21 Chisha pepho

achidzituluza mbere za Mwenyezi Mlungu achiamba, 'Mino ndaphiya nikamchenge.'
²² Mwenyezi Mlungu achimuuzwa, 'Chi viphi?' Naye wajibu achiamba, 'Ndaphiya nkakale pephe wa handzo miromoni mwa manabiige gosi.' Naye Mwenyezi Mlungu achimuamba, 'Haya phiya ukahende hivyo nawe undafwaulu kumchenga.'
²³ Sambu phahi, uwe mfalume phundza, Mwenyezi Mlungu akatiya pephe wa handzo kanwani mwa higa manabiigo gosi. Mwenyezi Mlungu akatangaza mai dzuluyo."

²⁴ Zedekiya mwana wa Kenaana wamsengerera Mikaya, achimuwanga kofi ra ndzeya na achimuamba, "Ye Roho wa Mwenyezi Mlungu akatulukadze kpwangu ili edze agombe na uwe?"

²⁵ Naye Mikaya achijibu achiamba, "Undamanya yo siku ndiyochimbira, ukadzifwitse chumba cha ndani."

²⁶ Mfalume wa Iziraeli walavya amuri achiamba, "Mgbwireni Mikaya mumuuyize kpwa Amoni, liwali wa mudzi na kpwa Joashi mwana wa mfalume."
²⁷ Mukaambe, 'Mfalume anaamba hivi: Yuyu mutiyeni jela, mumuphe mikahe na madzi bahi, hadi ndiphouya salama.' "

²⁸ Mikaya achiamba, "Napho undauya kpwa amani, phahi Mwenyezi Mlungu kagombere nami." Na achienjereza achiamba, "Mwimwi mosi sikirani!"

Chifo cha Habu
(2 Nyakati 18:28-34)

²⁹ Phahi mfalume wa Iziraeli na Jehoshafati mfalume wa Juda aambuka achiphiya Ramothi-Giliadi. ³⁰ Mfalume wa Iziraeli achimuamba Jehoshafati, “Mino ndadzihenda avi simi na niphiye vihani, ela uwe undavwala mavwazigo ga chifalume.” Hipo mfalume wa Iziraeli wadzihenda avi siye, achiphiya vihani.

³¹ Phahi mfalume wa Aramu kala akalagiza akulu mirongo mihahu na airi a magari ga kuvwehwa ni farasi, achiambira, “Msipigane na mutu yeyesi, mkpwulu wala mdide, ela mfalume wa Iziraeli macheye.” ³² Nao hinyo akulu a magari ga kuvwehwa ni farasi ariphomuona Jehoshafati, achiamba, “Kpweli kabisa hiyu ndiye mfalume wa Iziraeli.” Kpwa hivyo, achimgalukira ili apigane naye, ela Jehoshafati wapiga kululu. ³³ Nyo akulu a magari ga kuvwehwa ni farasi ariphoona kukala siye mfalume wa Iziraeli, aricha kumzoresa achiuya. ³⁴ Ela, mutu mmwenga watonyola uhawe kpwa kubahatisha, achimlatsa mfalume wa Iziraeli kpwenye muungo wa vwazire ra chuma ra kuchinga chifuwa. Hipo Ahabu wamuambira mphiriki wa garire ra kuvwehwa ni farasi, “Galuzi gari uniuse vihani, nkalumizwa!” ³⁵ Na siku iyo viha vyazidi kukala vikali, naye mfalume wasikpwasikpwa mo ndani ya garire ra kuvwehwa ni farasi, kulola o Aaramu. Chirondache charuwa milatso na ichijera hadi tsini ya gari na iriphofika dziloni, achifwa. ³⁶ Dzuwa ririphotswa, kpwapigbwa mbiru jeshini, “Chila mutu auye kpwao mudzini! Chila mutu auye kpwao!”

³⁷ Hivyo mfalume wafwa na achiphirikpwa Samariya, achendazikpwa hiko. ³⁸ Garire ra kuvwehwa ni farasi ratsukutswa kpwenye mt-sara wa Samariya (phatu ambapho malaya kala achioga) na milatsoye ichilambwa ni madiya, sawa kabisa na neno arirogomba Mwenyezi Mlungu.

³⁹ Mahendo ganjina ga mfalume Ahabu, gosi arigohenda na vira arivyodzenga na kupamba nyumbaye na pembe za ndzovu na midzi yosi ariyoidzenga, gosi gaandikpwa kpwenye chitabu cha Kumbukumbu za afalume a Iziraeli. ⁴⁰ Ahabu ariphofwa, mwanawe Ahaziya watawala badalaye.

Jehoshafati, mfalume wa Juda
(2 Nyakati 20:31—21:1)

⁴¹ Jehoshafati mwana wa Asa wakala mfalume wa Juda, kahi ya mwaka wa ne wa utawala wa mfalume Ahabu wa Iziraeli. ⁴² Jehoshafati kala ana miaka mirongo mihahu na mitsano ariphoandza kutawala. Watawala kula ko Jerusalemu kpwa muda wa miaka mirongo miiri na mitsano. Nine kala anaihwa Azuba mwana wa Shilihi. ⁴³ Jehoshafati walunga njira zosi za ise Asa naye kazirichire hata chidide. Wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu. Ela kayabananga mwatu mwa dzulu mwa kuabudira, na nyo atu aenderera kulavya sadaka na kufukiza uvumba mumo. ⁴⁴ Jehoshafati piya, wahenda mapatano ga amani na mfalume wa Iziraeli.

⁴⁵ Mahendo ganjina ga utawala wa Jehoshafati, mafanikiyoge na viha arivyovipiga, gosi gaandikpwa kpwenye chitabu cha afalume a Juda. ⁴⁶ Tsona Jehoshafati waausa kpwenye tsi malaya a mwatu mwa kuabudu ariosala hangu siku za ise Asa.

⁴⁷ Tsi ya Edomu taiyakala na mfalume. Tsi iyo yatawalwa ni mwanatsini yetsambulwa ni mfalume Jehoshafati.

⁴⁸ Mfalume Jehoshafati watengeza meli nyinji dza za Tarishishi za kuphiya Ofiri kureha zahabu, ela taziyafika kpwa kukala zavundzika-vundzika ko Esioni-Geberi. ⁴⁹ Phahi, Ahaziya mwana wa Ahabu wamuambira Jehoshafati, "Ahendadzi-kazi angu na asafiri phamwenga na ahendadzi-kazio kpwenye meli." Ela Jehoshafati kayakubali dzambo hiro.

⁵⁰ Naye Jehoshafati wafwa, na achizikpwa na akaree kpwenye mudzi wa mkarewe Daudi, na mwanawe Jehoram achitawala badalaye.

Ahaziya, mfalume wa Iziraeli

⁵¹ Ahaziya mwana wa Ahabu waandza kutawala Iziraeli mwaka wa kumi na sabaa wa utawala wa Jehoshafati mfalume wa Juda. Watawala muda wa miaka miiri hiko Samariya. ⁵² Ahaziya wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, walunga mwendo wa ise na nine na wa Jeroboamu mwana wa Nebati ambaye waasababisha Aiziraeli amenye dambini. ⁵³ Wamuhumikira na kumuabudu Baali, achimtsukiza Mwenyezi Mlungu, Mlungu

wa Iziraeli, kpwa chila dzambo dza vira ise
arivyohenda.

cxii

Digo
Chidigo: Digo (Bible)

copyright © 2019 Bible Translation and Literacy

Language: Digo (Chidigo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
bab7eb71-e774-512d-9543-5878c28ca63b